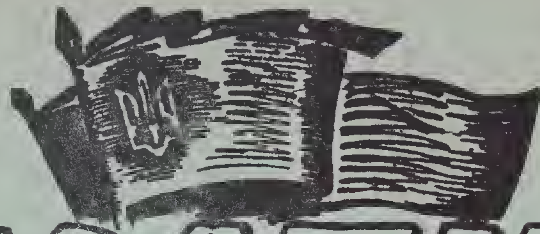

САМОСТІЙНА УКРАЇНА

ОРГАН ДЕРЖАВНИЦЬКОЇ ДУМКИ

INDEPENDENT UKRAINE

Зміст

Шікаго **Нью Йорк** **Ст. Пол**

Рік VIII. ТРАВЕНЬ, 1955 Ч. 5. (84-85)

Видає: Центральна Управа Організації Державного Відродження України

Редагує Редакційна Колеґія

Адреса Редакції і Адміністрації:

INDEPENDENT UKRAINE
COOPER STATION P. O. BOX 4.
New-York 3, N. Y.

Редакція застерігає собі право скорочувати рукописи. Рукописи на бажання авторів повертаються.

Передруки з «Самостійної України» дозволені тільки за поданням джерела.

Редакція застерігає собі авторське право друкованих в журналі статтей.

Редакція містить теж дискусійні матеріяли, що є висловом думки автора, а не Редакції.

Статті підписані повним іменем авторів є їх особистими думками і вони не конче мусять висловлювати думки редакції.

Ціна одного примірника в ЗДА і Канаді — 30 центів. В Англії і Австралії — 2 шилінґи. В інших державах рівновартість 30 центів в перечисленні на валюту даної держави по обов'язуючому курсі.

Передплата «Самостійної України» виносить річно:

в ЗДА і Канаді — дол. 3;
в Англії і Австралії — 24 шил.;
в інших державах рівновартість дол. 3 в перечисленні на валюту даної держави.

Independent Ukraine

Published monthly by Organisation for Rebirth of Ukraine

Cooper Station P. O. Box 4
New York 3, N. Y.
Edited by Editoral Board

Subscription in the United States and Canada $3.00 per year.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ

Згідно з рішенням Центральної Управи ОДВУ Адміністрація «Самостійної України» перенесена до Нью Йорку.

INDEPENDENT UKRAINE
Cooper Station P. O. Box 4
New York 3, N. Y.

Адміністрація буде дуже вдячна всім передплатникам, коли вони вирівнають свою залеглість якнайскоріше, щоб бодай тим способом улегшити Центральній Управі ОДВУВ реґулярне й стале видавання органу.

Просимо скоро повідомляти Адміністрацію про неодержання журналу, неправильну адресу, чи про зміну адреси. На зміну адреси належить долучити поштовий значок вартости 10 ам. центів.

САМОСТІЙНА УКРАЇНА

Рік VIII. ТРАВЕНЬ, 1955 Ч. 5. (84-85)

ОЛЕКСА СТЕФАНОВИЧ

***

Вони злились в єдину гаму,
Єдиний витворили гуд —
Гук з-під Базару і з-під Крут,
Гук із Парижу й Роттердаму...
Не треба слів. Хай встане тиша
І д'горі здіймуться серця —
І хай завмре напруга ця,
Як обря стать Архистратижа,
Коли стоїть перед престолом,
Вся — харалужна, і горить,
І більше мовить кожна мить,
Ніж можна вимовить глаголом.

«МІЖ ЦАРСЬКОЮ РОСІЄЮ І СУЧАСНОЮ КОМУНІСТИЧНОЮ ДЛЯ НАС НЕМАЄ РІЗНИЦІ, БО ОБИДВІ ВОНИ УЯВЛЯЮТЬ СОБОЮ ТІЛЬКИ РІЗНІ ФОРМИ МОСКОВСЬКОЇ ДЕСПОТІЇ ТА ІМПЕРІЯЛІЗМУ».

С. Петлюра

«ЯК ДОВГО НЕМАЄ САМОСТІЙНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ, ТАК ДОВГО НЕ БУДЕ ПОРЯДКУ В ЕВРОПІ. ВСІ СОЮЗИ БУДУТЬ НЕРЕАЛЬНИМИ.

Є. Коновалець

«Постулят державної незалежности України, як «кондіціо сіне ква нон» стабілізації, повинен бути втиснутий, як один з центральних пунктів загально-европейської політики в справі встановлення рівноваги в Европі».

С. Петлюра

Пригадаймо собі в трагічну річницю . . .

«У мене були моменти, коли безсило опускалися руки, коли здавалося, що гасне віра в **святу ідею,** та ці моменти людської перевтоми були тоді, коли я не бачив єднання й активности в нашій суспільності, а бачив тілько партійні роздори, які доводили до того, що багато людей не бачили за деревами лісу, за партійними інтересами інтересів державних...»

С. Петлюра

«Працювалося важко, серед найгірших моральних умовин, серед підозрінь, заздрости, наклепів і ненависти, — і то не тільки збоку чужих, але й своїх таки людей, українських діячів, українського громадянства. І тепер умови праці змінилися малощо на краще. Хочемо вірити, що принаймні в майбутньому ті умовини покращають, коли доля допоможе, що стара стрілецька ідея активної боротьби за Українську Державу ширше і краще пошириться ніж колись».

Є. Коновалець

«Пріоритет державности над партійністю, загально-національних інтересів над клясовими і груповими, партійними — мусимо ми на еміграції зрозуміти і відчути як категоричний імператив, як одну з головних умовин нашого державного будівництва».

С. Петлюра

КОНОВАЛЕЦЬ був великою людиною, але завдання, яке взяв на себе, було безмежно важке. Кожна велика людина, щоб здійснювати великі замисли, повинна зосередити навколо себе талановитих помічників.

І хоч Коновалець сам керував зазбручанським підпіллям, одначе він розумів, що лише скупчивши навколо себе гурт наддніпрянців, дорадників і помічників, він зможе успішно вести справу. Лише спільними зусиллями такого гурту людей, зжитих з атомсферою Великої України, щожна було глибоко і правильно розв'язувати проблеми духового розвитку націоналізму та влучно намічати принципи практично-революційної дії на Рідних Землях. І Коновальцеві пощастило сконцентрувати біля себе, в свойому революційному штабі, гурт визначних наддніпрянів. Першим заступником Полковника був сл. п. Микола Орестович Сціборський, колишній старшина наддніпрянської армії; військовою референтурою Проводу Націоналістів керував Микола Олександрович Капустянський, генерал-хорунжий Української Армії, один з найблищих помічників і друзів С. В. Петлюри, хоробрий військовик, що в першій світовій війні за військові заслуги був нагороджений золотою зброєю; референтуру культури очолював Олег Олександрович Кандиба - Ольжич (син О. Олеся), видатний поет і вчений-археолог; на чолі дипломатичної акції стояв також наддніпрянець інженер Дмитро Юр'євич Андрієвський. Біля Проводу була ціла плеяда здібних наддніпрянців меншої величини. Всі вони творили те духове підґрунтя, з якого невпинно йшла експансія ОУН в напрямку на Осердньо-Східніх Земель. Цей напрямок діяння ОУН став для неї органічним. І ніщо вже не в силі було його змінити, навіть трагічна смерть Коновальця.

Ю. Бойко

«Українська нація мусить добути собі свободу, хоч би захиталась ціла Росія. Мусить добути своє визволення з рабства національного і політичного, хоч би полилися ріки крови!»

М. Міхновський

Дві постаті - одна ідея

«ДВІ ПОСТАТІ — ОДНА ІДЕЯ» — це не є утотожнювання Петлюри і Коновальця. Обидва вони є уосібленням яскравих в собі історичних діб, дуже відмінних своїми конкретними виявами і стилем життя нації, їхнім духом і чинами позначеної.

Ми не утотожнюємо Доби Державности з Добою боротьби за її відродження. В історичному процесі Української Національної Революції і Петлюра і Коновалець є Постатями-етапами, які формували українську історичну дійсність за різних об'єктивних умов, в світі не однакового духового «підсоння» України.

Не ставимо знака рівнання між Петлюрою і Коновальцем, бо не хочемо штучно збіднювати багатогранність історії своєї Батьківщини: ми є дітьми обох історичних епох, з яких сучасна — є продовженням доби попередньої, є її логічним спадкоємцем.

ДВІ ПОСТАТІ — ОДНА ІДЕЯ. Це не гасло лише. Це суть Української Національної Революції, це зміст духового підсоння вже не «пробудженої окраденою» нації, а України самоусвідомленої роками боротьби й незчисленними жертвами. України, яка переступила назавжди духовий «Збруч» задовго до втрачення ним його трагічного значення на мапах світу. Нації, яка пізнала сенс власнопідметности і відчула своє історичне покликання в світі.

ОДНА ІДЕЯ... Часом чуємо, що ідея Державности і Соборности — сьогодні є ідеєю цілого українства, навіть в різних партіях себе, а не ворога Украни — поборюючого. Чуємо, що Петлюра був фактичним Вождем Державної Нації, тоді коли Коновалець був лише Основоположником в організаційні рамки Українського Націоналістичного Руху, Руху ще далеко не всеукраїнського... Це правда, як теж правдою є що і Петлюра і Коновалець, будучи приналежними до покоління, яке вірило в спасенність партійного гуртівництва з його дрібним політиканством навколо своїх і несвоїх «круглих столів», за якими репрезентувалося інтереси своїх партій, а не народу, тими партіями ніколи не охопленого — вони обидва, всупереч «законам» тодішнього духового підсоння — інтереси національні і інтереси державні чинно і послідовно ставили понад інтересами партійно-груповими.

В цьому їхня історична заслуга, цим вони обидва спромоглися започаткувати новий етап Української Національної Революції, — етап духового відродження масиву української національної спільноти на базі спільних, всю націю мобілізуючих інтересів, на базі націоналістичної засади, що «В своїй хаті, своя правда і сила і воля», — незалежно від того, під впливами яких зовнішніх форм поневолення перебували, чи перебувати будуть живі, мертві і ненароджені Українці. Бо нація творчо існує в світовій дійсності й вона завжди шукає і шукатиме свого власного розуміння довколішнього світу і свого власного, її традиціям і її духовости властивого місця в родині вільних націй.

І сталося неминуче: стара українська ідея, проголошена Вождями нації — Петлюрою і Коновальцем стала вдячним ґрунтом, на якому розвинувся потужний і рішальний новий чинник — Український Націоналістичний Рух, Організатором і Провідником якого став Коновалець.

Спільним у Обох — віра в Націю. Не в модні тоді пророцтва бездушного, інтернаціонального й спекулятивного «наукового матеріялізму», а в невмирущість заповітів Прадідів Великих, у співзвучність ідеалів Добра, Чести і Слави для всіх поколінь Української Нації.

Возведенння цієї віри в Україну до степеню ідеологічного світогляду й викликання тим неминучої бурі «переоцінок вартостей» універсальних засад, з «чужого поля» рідними духовими безбатченками під рідні стріхи занесених — стало передумовою поглиблення Національної Революції України при рівночасному шуканню нових, досконаліших форм боротьби за осягнення і утвердження відвічних ідеалів свободолюбивої України.

Правда, нова віра Петлюри не могла вміститися в «старих міхах» світогляду його сучасників, доля яким судила стати при кермі молодої Української Держави. Їхні піввіри в Україну-нарід і у всесвітянство йшли природньо в парі з півмірами там, де вимагалося чіткости завдань, цілеспрямованости і рішучости.

Як знаємо — Український Націоналістичний Рух не народився в кабінетній атмосфері мислителів. Засади його кристалізувалися й гартувалися у вогні боротьби, в серцях Тих, які в обороні Української Правди — піднесли Меч. Не випадково з ім'ям Міхновського зв'язані Українські Військові З'їзди в Києві. Не випадково саме Петлюра став Головним Отаманом Збройних Сил України, як теж зовсім не випадково Коновалець стає творцем підпільної Української Військової Організації (УВО), а пізніше — Вождем Руху, народженому в середовищі вчорашніх воїнів України, а нині — комбатантів. Руху — символом якого став Меч в обрамленні Тризуба. Руху, ще узасадненого Петлюрою:

«Не забуваймо про меч. Учімося міцніше тримати його в руках, а одночасно дбаймо про підживлення

нацією моральних елементів її буття, творчої любови до батьківщини, сторожкости до ворога та помсти за кривди, заподіяні ним, — в симбіозі яких знайдемо і вірний шлях до звільнення і програм до будівництва» бо «Українські мечі перекуються на рала тільки тоді, коли гасло — Незалежна Держава Українська перетвориться в дійсність і забезпечить отому ралові можливість зужиткувати рідну землю плодючу з її незчисленними багацтвами не для потреб третього або другого з половиною інтернаціоналу, а для устаткування і зміцнення власного державного добра і збагачення власного народу».

Дві Постаті — Одна Ідея.

Два Велетні українського Державного й Духового Відродження, Двоє, — уосіблення ОДНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕЇ.

М. М-вич

Етап стабілізації закінчується

Звіти з діяльности Відділів ОДВУ яскраво свідчать про неухильне наростання активности Організації. Про ріст активности на ниві суспільно-громадській і культурній, при чому треба відзначити, що й акції Фінансової Референтури позначаються масовістю ними охопленого членства. Ці показники доводять, що період стабілізації нашого середовища в цій країні закінчується й що воно зачинає свої позиції, здобуті чвертьстолітньою діяльністю — розбудовувати в міцну і впливову цитаделю формотворчого духа глибокого запілля волелюбної України.

Ця активність не могла, очевидно, не збільшити питомої ваги ОДВУ в очах українських осередків ЗДА: ми є свідками відроджування наших Відділів, які були з різних причин в часі останньої війни завмерли. Явище це не є стихійне, модне, або викликане надзвичайною наполегливістю вже діючих Відділів у справі «розбуджування» своїх заспалих сусідів. Ні. Воно має глибші коріння і є багатозначучим.

Після років загрозливої атомізації українства в борах Ді-Пі в Европі і згодом тут, після неспокійних років змагань за «впливи» різних груп, а пізніш — після спроб хоч акліматизації їх в новій українській дійсності у вільному світі — не могли і ми не пережити й цього переходового етапу щирих і «тактичних» консолідацій і координацій. На тлі «гуляйполя» прогресивного розпадання новотворів на взаємо себе поборюючі групи — ідея консолідації була своєрідною соломинкою, за яку не могло українство не хапатися.

Та коли ідея консолідації представництв українських політичних середовищ під прапором УНРади себе повністю виправдала як на внутрішньому так і на зовнішньоому відтинках української визвольної політики — не могла вона стати ідеальною плятформою для співдіяльности низових клітин навіть організацій і партій, сконсолідованих в УНРаді.

І це природньо: адже ж жодне з цих середовищ не зріклося свого права і своїх амбіцій бути активним співчинником в українському світі. Жодне з них не зреклося своїх поглядів на завдання українства і його визвольної політики, жодне з них не відмовилося від бажання здійснювати в практичному життю своїх світоглядових концепцій, чи від повсякденної підготовки до їх реалізації у майбутньому .

Бо ж одно — спільними зусиллями створити й розбудувати Національний Центр для виборення все більш сприятливих для визвольної боротьби України позицій у широкому світі, і щось інше — нормувати життя українських осередків по різних суходолах, приречених сполягати на свої власні сили в боротьбі з труднощами, що на них так багаті різноманітні умови для діяльности в різних країнах.

В ЗДА ми мали нагоду протягом років переконатися, що під зверхньою «позолотою» єдности зрізничкованих українських осередків, сконсолідованих у філіях УККА — крилася часто або прихована боротьба за опанування кимсь з партнерів тої інституції, або ще гірше — боротьба за знейтралізування суті спільних виступів до рівня, де кожне відступтення від компромісово знайденого шаблону ставало рівнозначним трохи не катастрофі цілого суспільно-громадського життя осередку... Неощадно енергія середовищ зуживалася на «діяльність», ціллю якої було загальмувати кожну суверенну чинність своїх партнерів!

Безперечно, — тактика компромісів не може бути чинником, активізуючим членство середовищ, які стали в окремих випадках жертвами так інтерпретованого в буденному житті розуміння ідеї консолідації. Тому прищепитися цей стиль співжиття і співдіяльности українських середовищ в цій країні — не міг. Він був переходовим етапом, конечним в часі квашення і кристалізації сил, які є органічними і співзвучними широким масам української спільноти в Америці.

Після цього етапу на зміну йому не міг не прийти черговий вищий і складніший: етап консолі-

дації самих середовищ і угруповань, етап поглиблювання внутрішньої консолідації співчинників, які не зрікаючися своєї місії носіїв українських світоглядових концепцій і їх пропагаторів — уміють розбудовувати свої клітини і посилювати свою активність, будучи повновартісними партнерами й на форумі Філій УККА, де рація вимагає спільних виступів і акцій.

Прикладом цього здорового процесу є виразно-закреслена тенденція внутрішнього росту нашого середовища. І не тільки постійним збільшуванням числа Відділів ОДВУ й приростом членства. Далеко більшого значення має факт глибшої пов'язаности у співпраці Братніх Організацій: ОДВУ — УЗХ — МУН! Так би мовити — при «автономному функціонуванні», розв'язуючи своїми способами свої частки спільних завдань — вони разом зачинають себе взаємно доповнювати у своїх змаганнях за осягнення тієї самої цілі.

Теоретично, ніби було й донедавна, бо ж не могли ми були відірватися від традицій Організації, створеної при живій співучасти сл. п. Є. Коновальця і Велетнів нашого Руху з його оточення. Але «прилив свіжої крови» з таборів Ді Пі не міг не викликати й «підвищення температури» в організмові Організації... Деколи перечулений патріотизм деяких членів однієї Братньої Організації у відношенні до другої часом йшов на шкоду обом. Це була зайва риска недоліків переходового етапу доби «компромісів» і консолідації заради форми...

Процес внутрішньої цементизації Братніх Організацій в одне духове середовище тут вже не викликається потребою «потроєння» своїх сил при забезпечуванні своїх позицій за тим чи іншим «круглим столом» поруч своїх партнерів. В цьому як це не дивно — вже не відчувається потреби, на це вже не кладеться наголос. Натомість ми бачимо активізацію діяльности внутрі середовища самих Братніх Організацій, або ще більше — ми стверджуємо, що вони повнять вже знову функцію в житті української спільноти, не тільки потрібну зі становища їхньої «групової» рації, але й конечну в свідомості прихильного до українського націоналістичного руху — загалу суспільства. Помічаємо виразне тяготіння до осягів якісних, а не кількісних, прагнення повноцінно — зі становища засад свого «вірую» вкласти свою цеглину у формування нашого національного «Я», стремління не до «репрезентацій» певної кількости членства і симпатиків, а до розбудови багатогранного життя своєї національної спільноти, пориваючи менш активних своїм запалом і самопосвятою справі — стають стимулами нашого росту і причиною постійного збільшування нашої питомої ваги в осередках скупчення нашого суспільства.

І що є найголовнішим і вирішальним у всьому цьому — це факт відроджування природньої суті нашого середовища, яке, позбуваючися нездорових пережитків і намулу доби повоєнної анархії — неухильно здобуває собі в очах українства й громадськости ЗДА в цілому признання в ролі формотворчого і повноцінного співчинника, вагу якого вже не вільно переочувати в укладі сил, які будуть вирішальними при недалекій остаточній розв'язці проблеми сходу Европи.

М. Михалевич

З міжнародних подій

ЧИ МАНІФЕСТ НАШОЇ ДОБИ?

Дня 24 квітня ц. р. закінчилася конференція 29 афроазійських народів, що почалася 18 цього ж місяця. Конференція ця була першою цього роду і як така сталася величезним тріюмфом донедавна поневолених колоніяльними потугами народів Азії і Африки. Оце вперше вони зустрілися між собою як вільні і рівні, вперше без всіляких чужих дорадників, пленіпотентів, спеціяльних висланників і подібних опікунів. Конференція дала змогу присутнім висловитися так, як вони думають і говорити про те, про що вони вважають доцільним говорити. Вона доказала, що ті «нижчі» кольорові народи, що звільнилися на протязі останніх років, знають свої права і готові їх рішуче боронити. І з цього боку конференція в Бандунґу була одним з вирішніх ударів по старому колоніялізмі і підкресленим протиставленням новому колоніялізмові, що його реалізує Москва.

Час покаже наскільки ухвали конференції стануть віхами нової доби. А власне таких наша доба потребує. Бо не стали її маніфестом 14 пунктів Вільзона тому, що сама Америка в короткому часі після їх проголошення відвернулася плечима від тих справ і не лише не реалізувала їх, але навіть не ввійшла в свіжо творену Ліґу Націй в Женеві. Не стала нею Атлянтійська Хартія Рузвельта-Черчіля, бо самі її творці — коли прийшло до діла — призабули її.

І власне тому проголошення Бандунґської конференції можуть відіграти величезну ролю в фор-

муванні нашої дійсности і нової доби. В цих проголошеннях учасники не лише відважно атакують колоніялізм, і поневолення одних народів другими, але в неодному випадку називають по імені винних у цьому. На жаль, вони покищо обмежуються тільки афро-азійським простором і не заторкують цих справ в Европі, під Москвою. Та це може бути виправдане першими кроками, вступними діями учасників. На всякий випадок те, що проголошене є документом великого розмаху і відваги думки та концепції. І коли тим, що проголошували кінцевий комунікат конференції в Бандунґу, стане сил настирливо і неуступчиво, послідовно і непідкупно, безстрашно і пляново проводити проголошене в життя, тоді цей кінцевий комунікат може стати новою хартією прав людини і громадянина, хартією прав великих і малих націй, документом, що сформулював і заманіфестував прагнення і течії нашої доби.

НЕБЕЗПЕКА НОВОЇ ПОРАЗКИ НІМЕЧЧИНИ.

Драматичний вузол німецької долі замотується щораз далі. Взагалі наше 20-те століття нелаcкаве для Німеччини. Почалось повільним розкладом «вільгельмівської ери» в супроводі надутих і провокуючих тирад Вільгельма II., а перший його акт закінчився в залізничному возі в Компієнь у франції в 11 годині ранку 11 листопада 18-го року. Німецька делеґація тоді підписала капітуляційне перемиря. А каста німецьких юнкрів, що на чолі з пруськими королями і Бісмарком збудувала цісарський «райх», в цей спосіб закінчила історичним банкроством. Великим щастям для Німеччини було, що врятовано Армію, чи радше її духа. Вдалося це зробити різними засобами, а в великій мірі т. зв. «дольхштослегендою» (твердженням, що політичне запілля своєю розкладовою роботою вбило ножа в спину німецькій армії). І васне ця армія стала в критичних хвилинах ваймарської республіки її головною опорою. Наперед генерал Ґренер, відтак генерал Сект, а накінець генерал Гінденбурґ як президент, рятували її від внутрішнього хаосу й заломання. Але друга світова війна принесла не лише поразку Німеччині, але й знищила духа Армії, духа тої касти, що довгі десятиліття, а навіть століття був нездобутою цитаделею. Армія не лише програла війну, але актом 20 липня, замахом на свого найвищого командира Гітлера, знищила моральні основи під свою дальшу ролю. Виросла на дисципліні і безоглядній відданості, посвячена їм до останнього, накінець оправдано чи неоправдано заперечила це все, заперечила себе. В цей спосіб Німеччина після другої світової війни почала нову еру не лише обкроєна й у трагічних умовинах ворожої окупації, але ще й до цього без традиційних і нераз дуже заслужених елементів суспільного й державного життя.

Роздертий між чотири окупації німецький нарід не втратив своєї внутрішньої діловости, гарту й ініціятиви. Завдяки цьому він скоро почав підніматися. Але на карку в нього були чотири окупанти. Наслідком нераз зовсім незрозумілої політики Заходу вдалося москалям залявірувати Німеччину в ділему: озброєна західня Німеччина зі Заходом, або об'єднанана невтральна та ще й може безбройна. З усіх подій стало ясно, що большевики зроблять усе, щоб не допустити, або принаймні опізнити об'єднання Німеччини. Понад сімдесять мільйонів об'єднаних німців в Европі це для них насправді єдина можлива загроза тут. І в цім їхнім прагненні Захід прийшов їм з допомогою, втягнувши західню Німеччину в політичний і збройний союз. Це розв'язало большевикам руки в їхніх маневрах проти об'єднання Німеччини. Мавши цей козир, вони виразно й твердо тепер заявили, що до об'єднання такої Німеччини не допустять. І мабуть не допустять, а тільки сила може їх змусити до цього. Та цієї сили поки-що немає, ані немає особливих підстав її сподіватися в скорому часі.

Одним з дуже негативних факторів у цій справі є політика Франції, яка теж не хоче допустити до об'єднання Німеччини і так як большевики, воліє обтяту західню Німеччину озброєну й у союзі зі Заходом, ніж об'єднану, хоч невтральну. В цей спосіб французи фактично попирають політику большевиків. Знов же погляди англійців в тій цілій ситуації властиво непрозорі. Наслідком цього політика ЗДА — наперед озброїти західню Німеччину і зв'язати її союзом зі Заходом, а тобі об'єднати — стає величезним ускладненням, що може її повністю внеможливити.

Знов же умови в справі озброєння Німеччини і її союзу зі Заходом майже повністю схвалені і ратифіковані і тепер без катастрофальної престижевої поразки не можна від них відступати, чи цілий процес завертати назад. А дальші роки роз'єднання Німеччини — це її направду величезна і вагітна в наслідки поразка.

АВСТРІЙСЬКИЙ ҐАМБІТ

Ґамбіт — відчиняючий хід у шахах, яким жертвується фіґуру, щоб здобути можливості для атаки. Таким політичним ґамбітом є, без сумніву, договір Москви з Австрією і згода Кремля на повну і необмежену суверенність Австрії. Що російським політикам чуже добро Австрії і добробут австрійців, це видно найкраще з того, що вони робили десять років. Аж нагло тепер все змінилося. Чому? Ав-

стрія не є і не може бути загрозою, ні значним противником для Москви та її імперіялістичних плянів. Але такою загрозою є й може ще більше бути Німеччина. Договори про озброєння західньої Німеччини і її союз зі Заходом створили большевикам особливо пригожі умовини до «німецьких маневрів». Німеччина побита й розбита в другій світовій війні не захотіла піти з большевиками. Населення її поголовно проти большевизму. Значить, гасла комунізму, світової революції і те все прицвіле барахло, що ним так галасливо вибубнюють большевики, — не беруть. Коли вони не беруть роз'єднаних і голодних німців, ще більше не возьмуть об'єднаних і ситих. Залишаються політичні маневри. А цим маневрам створено базу: ви пішли зі Заходом і мусите терпіти та ще й приготовлятися на те, щоб зіграти ролю гарматнього м'яса в чужих руках. От дивіться на Австрію...

Крім цього австрійське потягнення викликає в наївних, — а таких ніколи не бракувало й не забракне на світі — враження: ось які добрі большевики, тільки з ними треба поводитися як слід і вміти говорити... А большевикам тільки й цього треба. Бо не слід забувати, що основною вимогою теперішньої большевицької політики є кількалітній мир, потрібний їм для консолідації їхніх позицій в Европі й Азії та до підготови нових агресій. А окупація Австрії особливо разюче підкреслювала тимчасовість і абсурдність теперішнього політичного положення в світі і нагадувала про потребу хочби силової розв'язки.

І тому власне большевики виявилися такими «великодушними» і погодилися на договір з Австрією та відтягнення своїх окупаційних військ звідти.

КІНЕЦЬ «ВЕЛИКОЇ ЧВІРКИ»

Породила її друга світова війна, чи радше післявоєнний розгардіяш. А була подумана як щось в роді патронів хворого світу, а одночасно поліцаїв. Сходилася ця «велика чвірка» раз як заступники міністрів, то знов як самі міністри закордонних справ. При цьому говорилося про зустріч властивих «великих», тобто президента ЗДА, англійського прем'єра, тобто Черчіля, колись Сталіна, потім Маленкова, а вкінці Булґаніна, ну й когось від Франції. Французького прем'єр-міністра не називано здебільшого по прізвищу, бо вони, як в кадрилю, змінялися. За ті довгі роки від свого народження «велика чвірка» нічогісінько не зробила. Та народ зв'язував надії з нею. Але життя є життям. Хоч хто сидить, хоч спить, хоч на місці лежить, життя йде вперед. Так само й тут. І «велика чвірка» дочекалася свого ісоричного присуду: вона, як непотрібна й нездорова концепція, перестає існувати. А «великі чотири» чи це міністри, чи їхні заступники, чи навіть самі боси — можуть розв'язувати не світові, як вони замірялися, але щораз вужчі справи. Бо без індійського Неру ніяка «велика чвірка» не рушить тепер азійських справ вперід, або без Мао чи його правої руки, Чоу, не рішить справи китайської четвертини людства. Значить: кінець «великої чвірки». Бо те, що є — це тінь колишніх надій і концепцій, це позбавлена великої часитни свого колишнього значення фраза.

А ЗДА? Підуть на розмови, чи ні? І тут винятково заплутане становище. Негнучкість дотеперішньої американської світової, а зокрема азійської й китайської політики загнала її майже в тупик. Майже немає можливостей до вибору. А треба хапати те, що є. І Стейт Департмент і Президент, і Далес і всі інші знають добре, що криється за китайськими пропозиціями. Але... хто може виключити, що з тих розмов зародиться щілина між Китаєм і Росією, а потім дальші розходження? А для цього оплачується навіть піти на підступні розмови з Мао, чи лейтенантом Чоу.. Тимбільше, що пробуджений китайський нарід, найбільший у світі, з найстаршою культурою, нарід найпрацьовитіших селян, здібних робітників і найвитриваліших вояків довго не захоче бути сателітом Москви.

Власне тепер, коли заповіджено нову й прямо несподівану зустріч «чотирьох великих» на самому вершку, тобто Президента цієї країни, британського прем'єрміністра, французького прем'єра, та совєтського Булґаніна — треба мати ці факти на увазі. І тому ця зустріч ані не розв'яже основних вузлів конфлікту, ані не заверне світу назад і не передасть найвищого вирішення всіх справ в руки «4-ох великих»!. Зате ця зустріч може породити цілий ряд нових зустрічей і конференцій, розмов і мирних договорювань між сходом і заходом — а це власне те, чого хочуть большевики. І тому ми дивимося на цю зустріч без якогонебудь ентузіязму, а навпаки. Большевикам ще раз вдається їхньою грою, настирливістю, використуванням супеpечностей між західніми великодержавами і внутрішніх конфліктів в тих державах здобути так дуже їм потрібни і може для світа вирішний час.

Час потрібний большевикам на відбудову країни, на закріплення комуністичного режиму внутрі і на... підготову дальших кроків. А за це вони можуть звільнити кільканадцять чи кількадесять американських літунів і цивілів та пообіцяти, що не будуть силою нападати на своїх сусідів. Егеж, пообіцяти...!

І ТАК ЗЛЕ І ТАК НЕДОБРЕ

Конфлікти й проблеми Далекого Сходу визрівають щораз більше і щораз настирливіше вимагають рішення. Основним фактором у них червоний Китай. Знаючи свою зростаючу вагу і стрімкий спад якогонебудь значення Чан-кай-шека, Мао і його лейтенант Чоу натискають на розмови. Відбиваючи червонокитайський дипломатичний наступ, ЗДА і їхні союзники гарячково шукають формул і правних норм, які дали би їм змогу погодитися на існування червоного Китаю, але разом з тим зберегти уряд Чан-кай-шека на Формозі. В тій цілі вигадано теорію «двох Китаїв» — червоного і вільного. Та «обидва Китаї» негайно цю теорію відкинули. Значить годі було на її базі щось будувати. Тоді прийшла інша теорія: Формоза ні фактично, ні правно не є частиною Китаю. Але після цього прийшли дальші висновки: коли так, то Чан-кай-шек є звичайним екзильним політиком, який не посідає, чи в найближчому часі після опущення островів Квімой і Матсу, не посідатиме клаптика китайської території і тому не лише не зможе бути представлюваний в Об'єднаних Націях, де екзильні уряди своїх представництв не мають, але мусить бути позбавлений всіх тих прероґатив, що має кожен уряд з посідання своєї національної території.

Значить і так зле і так недобре. Приходиться шукати нових розв'язок. А тим часом розвиток подій тисне і відповідь на ці питання треба мати як найскорше.

ДАЛІ КОТЕЛ

Рік тому мали місце драматичні події в Індокитаю. Падав «Альказар Заходу» Дієн-бієн-фу, а французькі війська, не зважаючи на мільярдову допомогу ЗДА, відступали перед червоними санкюльотами Го-ші-міна. Потім прийшла відома женевська конференція і поділ Індокитаю на дві частини. В південному Індокитаю владу перебрали самостійницькі елементи. Здавалося, справа на найкращій дорозі. Були надії не лише закріпити національну владу на півдні, але й захоплюючим прикладом вплинути на північну частину країни. Так здавалося. Але минув з того часу ледви рік і в південній частині країни громадянська війна. Чому це так? Немає найменшого сумніву, що головною причиною тих аляруючих подій є інтервенції чужих, зовнішніх чинників: конфлікт американських і французьких поглядів та інтересів. Конфлікт, що його не розв'язали навіть травневі наради в Парижі між Стейт секретарем і французьким прем'єром. Мабуть у висліді тих нарад ген. Колінс негайно опустив Індокитай, але зразу після цього прийшли дальші алярми про дальші суперечності. Тим разом конфлікт наростає між французами й військами індокитайського прем'єра Дієма. За прем'єром мабуть стоїть якась частина опінії і своєрідні революційні націоналістичні комітети. Що за тими останніми криється невідомо. Теж невідомо, як накінець поставиться маса населення до самого Дієма, який є запаленим практикуючим католиком, що мабуть не дуже в смак не лише різним релігіям, але й теж переважаючій масі населення, що не є ні католицькою, ні християнською.

Наслідком цього всього маліють можливості створити в південному Індокитаю один з показових плацдармів боротьби з комунізмом в Азії. А навпаки події й відносини замотуються і в країні далі кипить, як у кітлі, з чого користають тільки комуністи.

...«Був це Вождь Богом даний і правдивий, що в
націю, подолану й закуту, вмів ушикувати в завзят
Коновалець умів завжди схопити суть доби, знайти
його вождівства. Людина надзвичайної чуйности, пе
життя людини, що загрожує зразу кільком держав
і ризико, вічний неспокій... Париж — Відень — Льо
дружини, рання життєва правда для сина. Готелі, к
провідниками країв і теренів, зв'язковими і кур'єра
гим, третім складом учасників. Органи, що виходять
би з кількома бюрами. Побачення з чужинцями, зав
ними. Часом товариство пари друзів — найближчих
роки спільної боротьби і небезпеки. Та все не відб
ка. Веселі вогники світяться в його очах, всю особу
ти. По двох-трьох словах співрозмовець — молода
кордону — чує, що стоїть перед Вождем, володаре

добі чорній і похмурій орлом ширяв під облаки і
і когорти до походу і боротьби... В тому, як Євген
її розв'язку і зробити свої рішення, лежить істота
вности себе, ініціятиви та великого стилю... Дивне
ам і за якою полює поліція решти світу. Небезпека
занна, ніде сталого місця осідку. Вічна тривога для
аварні, парки, зустрічі з ближчими співробітниками,
ми. Конференції в окремих справах з одним, дру
під окупацією й за океаном. Три пресових служ
жди уважними, дуже цікавими і ще більше обереж
співробітників, що їх Вождь добрав собі за довгі
ивається на молодечо-бадьорій постаті Полковни
огортає неповторний чар великої індивідуальнос
людина з краю, чи ветеран визвольної війни з за
м з ласки Божої, і готовий для нього на все».

О. Ольжич

Внутрішня спаяність і ми

Кожний з нас ствердjує майже кожної години, що життя є дуже складне. Складність ця є обувлена не тільки обставинами, бо зі зміною їх, приходить і зміна складностей, але й самими його природними законами. Це кожному з нас ясне, кожний з нас вже собі усвідомив це, з цим погодився і вважав би щось протилежне за ненормальність.

Але цілком неясна нам складність життя, коли ми самі собі його ускладнюємо ще більше. Коли ми самі робимо перешкоди, будуємо барикади, творимо десятки комплексів тощо, щоб в дальшому зводити з ними бій, щоб витрачати львину частину енергії і, найважніше, часу — на їх усунення. Так! Справді творимо самі штучні ускладнення в житті на те, щоб пізніше з ними навіть дуже енергійно боротися. Це виглядає на парадокс, але це правда, хоч дуже терпка і неприємна.

За прикладами далеко не приходиться шукати. Їх цілі гори на еміграції, зокрема в громадському житті. Погляньте тільки з перпективи кількох років на розвиток українського громадського життя і побачите:

от хоч би аж надту велику кількість українських громадських організацій та установ в поодиноких країнах. Організація на організації, хор на хорі балет на балеті, централя на централі, об'єднання на об'єднанні. У висліді — бовтання води в одній і тій же самій склянці, ріки слини взаємних лайок, а поле праці й дальше чекає поповнення своїх плугаторів.

Або — зійшлися всі, одноголосно заклали якусь організацію, не багато й напрацювавшись, — розбивають її, щоб пізніше, виллявши на себе всю поємність каналізації, — єднатися. Парадокс, але правдивий.

Або улаштовування національних свят, от хоч би Тараса Шевченка. Просто захоплююча кількість засідань над спільним святкуванням, гори високопарних слів про єдність і у висліді — два чи кілько там свят у тому ж самому осередку, того ж самого дня, у тій же самій годині і величезна кількість «вияснень», промов, очорнювань тощо.

Доказів цих штучних і ненормальних ускладнень життя і праці не треба шукати аж в таких масштабах. Загляньмо тільки в якусь одну організовану клітину і переконаємося в їх масовій наявності.

І так через ці штучні ускладнення на очах розвалюються осередки, на очах знижується будуюча їхня праця, на очах творяться внутрішні фронти самопожирання і то неперебірчивими методами: від очорнювання, наклепів почавши на закидах агентурности скінчивши.

І все це в ім'я чого? — спитаємо. В ім'я ідеї? — брехня! В ім'я рації, погляду, постановки праці, чи покращання її? — ні! В ім'я всього того потрібна є якнайбільша внутрішня спаяність, якнайкращий внутрішній моноліт, якнайміцніша внутрішня злютованість. Тільки в такому стані, в такій атмосфері є місце для реалізації наміченої мети, ісповідної ідеї та устійнених поглядів.

Скажімо собі всі одверто правду, що все це робиться в ім'я ситої поживи молохові злих складників кожного з нас зокрема. Власне він пожирає і так скупу нашу силу відпору зовнішньому ворогові. Він наносить удари й руїну будуючій праці доброго діла. Він, цей людський демон, точить кожному з нас піну злоби й ненависти до своїх співпрацівників. Він, розпущений нами до розперезаности, плює, клевече, очорнює. Він, врешті, опановує кожного з нас і котить немилосердно нас в безодню і то безодню під кожним оглядом.

Рощений доброю для нього поживою: нашою податливістю — виростає він в нас буйно, але як же рівночасно з тим брутально і дошкульно шкідливо для праці спільноти і як — огидно. Ідуть тоді в рух всі його демонські машини повною парою.

Хвороблива перечуленість іде в парі з жалюгідною ненавистю нашої амбіції. Підозра й хвороблива уява зі всією докладністю міри розвивається з ненавистю та бажанням сторицею відплатитися. Комплекс меншевартости не поступається ні на крок претенсійним домаганням і брехні. Манія величности й незаступимости підливається піною злоби, очорнюванням і т. д. бо ж чи можна перечислити всі засоби демона, коли він в нас до краю розбещений?

Врешті — все ще недавно нам святе — топчеться з болотом, мораль заступається найнижчою аморальністю, спокій, рівновага, взаємовирозуміння уступає перед нервовим терзанням, вибухами й грубістю взаємовідносин. Засади співжиття людини з людиною — ломляться. Одним словом все дотепер рішне летить коміть головою на всі сторони світу.

Хтось скаже: рятуйте! Так! Та ж дуже часто приходиться кожному з нас казати — рятуйся! Тоді збираємо всі свої сили, всю свою волю, щоб привести себе до порядку, до належного стану людини, якій приходиться з другими зустрічатися, говорити,

працювати. Ми тоді з вдячністю приймаємо допоміжну руку наших Церков, громадських організацій і взагалі тих, що цю допомогу приносять.

Але ж чи легко рятувати когось, коли він сам цього не хоче? Коли хтось хоче лізти в болото, то ж чи стримати вам його? Коли хтось вперто придушує в собі все благородне людини, а плекає все зле в собі, ба що більше — закохується в ньому, то ж чи можна подати йому допомогу?

Отже, в основному, від кожного з нас зокрема залежить, хочемо, чи ні, — бути доброю людиною. Кожний з нас рішає чи будемо добрими одиницями, будуючими індивідуальностями в своїй спільноті, а тим же і добрими патріотами. Кожний з нас, врешті, засадничо вирішує свою позицію, ролю і значення в своїй спільноті. Все інше є тільки допоміжне в позитивному й неґативному значенні. Все інше, чи це буде еміґрація з усіми лихими її сторонами, чи установи і організації з найкращою волею і працею над добрим вихованням нас, не зможуть рішаюче впливати на нас всупереч нашому бажанню і волі. Ми визначуємо себе, а тим самим визначуємо спільноту в якій перебуваємо.

**
*

Так з цілого, на перший погляд, великого клубка проблем навколо порушеної теми невідрадних відносин в організованій українській спільноті, чи поодиноких організованих її клітинах, ми дійшли до одної: людини — одиниці. Проблема т. зв. «української людини» не то що не нова, але вона може аж надто багато разів була порушена на сторінках різних пресових органів, в дискусіях, доповідях. Здавалося б — вона стара, але це ні одне, ні друге. Вона жива, завжди є була і буде, доки буде життя.

Сьогодні тільки хочемо ствердити, що власне людина, що тільки ми самі, окремо нас взявши, є запорукою так бажаної внутрішньої спаяности, хоч би і найменшої української організованої клітини.

**
*

Вкінці питання: яке моральне і взагалі право має хтось з нас не хотіти бути такою людиною, хоч би в ім'я тих, які навіть в обличчі смерти залишилися нею? Чи ж козакові Щербакові, Крутянцям, Данилишинові й Біласові,Басарабовій, Телізі, Ольжичеві і тисячам їм подібним стало б сили прийняти так гідно смерть українських воїнів, якщо б вони не були перш за все добрими людьми? Напевно ні! Бо ж в іншому разі людський демон був би кинув їх на коліна з проханням у ворога ще кріхоточки життя.

Яке тоді право маємо ми — бути іншими, або ще інакше кажучи, що принесемо ми, будучи опанованими людським демоном зла, знедоленій Батьківщині?

Крамолу, чвари і внутрішню гризню. Ні, цього з нас ніхто не хоче і не сміє хотіти. Тоді ж принесім її, міцну внутрішню спаяність, збудовану незламними благородностями кожного з нас, як людини.

М. Панасюк

«Часли вишиваних сорочок, свити та горілки минули і ніколи вже не вернуться. Третя українська інтелігенція тсає до оборотьби за свій народ, до боротьби кривавої і безпощадної. Вона вірить у сили свої і національні, і вона виповнить свій обов'язок. Вона виписує на своєму прапорі ці слова: ОДНА, ЄДИНА, НЕРОЗДІЛЬНА, ВІЛЬНА, САМОСТІЙНА УКРАЇНА від Карпатів аж по Кавказ. Вона віддає себе на служіння цьому великому ідеалові і доки хоч на одному клапті української території пануватиме чужинець, доти українська інтелігенція не покладе оружжя, доти всі покоління українців йтимуть на війну. Вона провадитиметься усіма засобами, і боротьба культурна вважається також відповідною, як і боротьба фізичною силою. Потреба боротьби випливає з факту нашого національного існування... Ми виголошуємо, що візьмемо силою те, що на належиться по праву, але віднято в нас теж силою».

М. Міхновський

Д-р П. Стерчо

Допомог. ОДВУ Карпатській Україні

(Закінчення)

Коли наперекір надіям мадярів і поляків, що Карпатська Україна, втративши Ужгород і Мукачів із всіми важливішими шляхами сполучення, зокрема залізниці, що сполучує східню частину Закарпаття із західньою, не втримається економічно й сама шукатиме способу злуки з Мадярщиною, премєр о. А. Волошин ввізвав населення закасати рукави і скріпити свої зусилля для розбудови рідної держави, американські українці, як також усі українці в розсіянні, прекрасно зрозуміли трудність положення країни та її уряду й негайно приступили до організації конкретної матеріяльної допомоги. д-ра Луки Мишуги, який на величавій маніфестації Акцію скріплено зокрема по повороті з Европи в Нью Йорку дня 19. листопада 1938 р., в якій взяло участь понад 15.000 українських учасників, виголосив довшу промову, з'ясовуючи положення й потреби Карпатської України, коли, здавалося, небезпеку загарбання усунено. Рівнож представники Комітету Оборони Карпатської України, пп. Юрко Ґадоба та Микола Беньо, повернувши з свойого шеститижневого побуту в Карпатській Україні, інформували американських українців про національно-державне будівництво Карпатської України та його фінансово-матеріяльні трудноці.

Організація Державного Відродження України, а зокрема Український Золотий Хрест ОДВУ, очолюваний панею Степанією Галичин, розпочали негайно збірку грошей, а зокрема оджі для населення Карпатської України. Українське громадянство ЗДА щиро відгукнулося на заклик ОДВУ і на адресу УЗХ в Нью Йорку стали напливати поважні грошові датки, хоч в той час все ще заробітки були слабі, а зокрема велика скількість одежі, взуття, шкіри на чоботи для «Карпатської Січі» тощо. Довголітній Голова Центральної Управи ОДВУ, проф. д-р Олександер Неприцький-Грановський, із мітним зворушенням недавно оповідав мені таке:

> «Я був свідком, коли наші членкині Українського Золотого Хреста, члени ОДВУ і МУН-у, замість зустрічати Новий Рік (1939 — прим. П. С.), ми всі (тут Шановний Професор має на увазі не тільки себе особисто, але й свою дружину, яка невтомно працювала й працює для української справи — прим. П. С.) разом пакували ті величезні паки одягу саме під зустріч Нового Року в Нью Йорку. Наша молодь, замість забавлятися, пакувала ті речі, двигала величезні паки, і у мене нераз виступали сльози радости при тій дійсно щедрій з посвятою праці для добра своїм кревним у Старому Краю».

Заходами УЗХ ОДВУ, а зокрема завдяки особистому знайомству проф. Грановського з головою Американського Червоного Хреста, б. амбасадором Норманом Дейвісом, ще з 1919 р., одержано дозвіл на безкоштовну пересилку цих річей в Карпатську Україну. В цих справах конкретну допомогу дали зокрема урядовці Американського Червоного Хреста, майор Ернест Свифт і пані Марґарет Гардесті. Це дуже важливе, бо кошти пересилки зібраних річей були б коштували кілька тисяч долярів, які в той час таки важко було зібрати серед української громади в ЗДА, яка ще все не збалянсувала була матеріяльні труднощі запричинені загальною кризою. Рівно ж пп. Роснер із Американської Чехословацької Торговельної Палати і п. Прошек із Вікторі Ко. причинилися до полагодження справи безкоштовного перевозу 126 великих скринь одежі, взуття та харчів, що їх, як перший транспорт, вислано дня 5-го січня 1939 р. з Нью Йорку на адресу премєра о. Августина Волошина до Хусту. Разом в них вислано біля 40.000 фунтів нетто допомоги. Другий транспорт річей вислано з Нью Йорку дня 2-го берзня 1939, а саме 20 додаткових великих пак, отже разом вислано 146 скринь, що містили в собі 56.000 фунтів нетто одежі, взуття, шкіри, харчів тощо.

Крім цієї допомоги в речах, по всій території ЗДА переводжувано обильні збірки на «Фонд Розбудови Карпатської України», що був створений при уряді Карпатської України. Але ще до створення цього Фонду, до якого напливав національний даток від усіх українців світу, які мали змогу його переслати, у висоті пів процента річного заробітку, Відділи ОДВУ переводили збірки, зокрема на потреби «Карпатської Січі», а УЧХ ОДВУ на будову сенаторії в Карпатській Україні. На цю ціль УЗХ ОДВУ переслала 1000 долярів. Як відомо, ОДВУ закупило було в Хусті дім при Ізькій вулиці ч. 3 з улаштуванням від пані Франціпки Поспішілової за суму 195.000 чсл. корон. Цей дім популярно звано «Американським Домом» і він був центром зокрема культурного життя в Хусті.

На жаль, мені неможливо було зібрати всіх даних про переведені грошеві збірки в ЗДА на допомогу державному будівництву Карпатської України, зате треба ствердити, що вся тогочасна преса переповнена звідомленнями про переведені збірки при різних нагодах. Для прикладу наведу, що ЦУ ОДВУ вислала була до Карпатської України тільки

впродовж двох місяців — січня та лютого 1939 — крім інших допомог суму 6.725.32 долярів готівкою. Зокрема коляда в 1939 р. майже всеціло переводилася на потреби Карпатської України. Ентузіязм охопив був усі прошарки населення. Для прикладу наведемо, що в Нью Йорку три дівчата нижче 16-ти років, учениці «гай-скул», а саме: Ірина Будзар, Олена Прончак, Ольга Будзар заколядували були 58.15 дол. Таких дівчаток було багато по всіх скупченнях українців у ЗДА.

Переслані через Червоний Хрест речі наспіли до Хусту вже в часі кризи. Напівурядовий орган «Нова Свобода» в Хусті з дня 8. березня 1939 р. писала ось що:

> «ВЕЛИКИЙ ДАРУНОК АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ У ХУСТІ.
>
> 400. тис. одягів для карпатських українців.
>
> (Хуст, 7. березня) «Нова Свобода» недавно подала, що Організація Державного Відродження України у Злучених Державах Північної Америки провела в користь українського населення Карпатської України величаву одягову збірку, результатом якої було: 400. тис. одягів.
>
> Один з провідників ОДВУ, проф. Грановський, заповів негайну пересилку цього цінного дару наших американських братів через Чсл. Червоний Хрест. І ось, цими днями прибуло до Хусту 10 навантажених цими дарунками автомобілів.
>
> Розподіл цієї одежі між бідним населенням Карпатської України розпочнеться в найближчих днях, як тільки сортування буде проведене. Українське населення Карпатської України глибоко вдячне нашим братам в Америці, які піклуються ним. Слава українській Америці!»

Це мала бути дуже конкретна допомога населенню. Кожний потребуючий українець Карпатської України міг бути обдарований потрібною йому одіжжю. Але, на жаль, розвиток зовнішньо-політичних подій не дозволив перевести цього в життя. Події змобілізували вже в той час усі конструктивні сили для оборони інтересів загроженої держави, й, на жаль, не було досить часу для розподілу всіх цих дарів. Зате ці дари виконали своє завдання! Вони ж бо служили барикадами підчас оборони Головної Команди «Карпатської Січі» в Хусті перед наступом ворога й оборонили багатьом січовикам життя. Тимто всі ті американські українці, що жертвували, всі ті члени ОДВУ, УЗХ (тоді УЧХ ОДВУ) та МУН-у, що збирали й пакували ті речі, брали активну участь воброні Карпатської України перед наступаючим ворогом. Посередньо всі вони виконували важливі оборонні функції на карпато-українському фронті! Отже оборонний фронт Карпатської України посередньо був всюди там, де переведено збірки на потреби Карпатської України. А ці збірки переведено в таких громадах: І. Асторія, Л. Ай., 2. Филаделфія, Па., 3. Алентавн, Па., 4. Майнерсвіл, Па., 5. Нью Гейвен, Конн., 6. Честер, Па., 7. Ричмонд, Н. Й., 8. Озон Парк, Н. Й., 9. Амстердам, Н. Й., 10. Провіденс, Р. Ай., 11. Орадил, Н. Дж., 12. Стемфорд, Н. Дж., 13. Ґленсбури, Конн., 14. Амгерст, Масс., 15. Бруклин, Н. Й., 16. Лудлов, Масс., 17. Нюбиріпорт, Масс., 18. Піттсфілд, Масс., 19. Елизабет, Н. Дж., 20. Балтимор, Мд., 21. Рачестер, Н. Й., 22. Шикаґо, Ілл., 23. Вотерлит, Н. Й., 24. Найаґара Фаллс, Н. Й., 25. Кромптон, Н. Ай., 26. Ґарфілд, Н. Дж., 27. Менчестер, Н. Г., 28. Кенсінґтон, Ілл., 29. Литл Фалс, Н. Й., 30. Геркімер, Н. Й., 31. Коговс, Н. Й., 32. Росфорд, Огайо, 33. Спріґг Валей, Н. Й., 34. Перт Амбой, Н. Дж., 35. Грейт Мідовз, Н. Дж., 36. Кліфтон, Н. Дж., 37. Пасейк, Н. Дж., 38. Нью Брите, Конн., 39. Ньюарк, Н. Дж., 40. Нью Йорк Сіти, 41. Джерзи Сіти, Н. Дж., 42. Савт Бруклин, Н. Й., 43. Бронкс, Н. Й., 44. Гейстінґ-ан-Гудсон, Н. Й., 45. Бостон, Масс., 46. Метіток, Л. Ай., 47. Дітройт, Миш., 48. Гартфорд, Конн., 49. Гемтремк, Миш., і ряд інших.

Американські українці відчували, що волю Карпатської України прийдеться обороняти кровю. Коли по резиґнації д-ра Едмунда Бачинського з посту міністра Уряду Карпатської України, федеральний уряд в Празі намагався насадити ґен. Прхалу міністром в уряді Карпатської України без згоди премера о. А. Волошина та Центральної Української Національної Ради Карпатської України, американські українці морально піддержали спротив населення Карпатської України та її уряду, висилаючи з усіх більших скупчень протестні телеграми до президента Федерації, д-ра Еміля Гахи, як також на руки сиґнаторів Мюнхенського договору: Англії, Італії, Німеччини та Франції.

Водночас масово висилано телеграми на руки о. А. Волошина, які запевняли його, що ним очолюваний уряд стоїть на правильних позиціях і має моральну й матеріяльну піддержку всього українства. Для прикладу наведемо телеграму вислану 22. січня 1939 р. з Філаделфії:

> «Висловлюємо повне довіря Урядові Карпатської України у Вашій акції проти іменування ґенерала Прхали, і стаємо всі як один в обороні суверенних прав Карпатської України навіть до поновного зриву зі зрадливою Прагою. Ми своєю кровю будемо боронити державність Карпатської України. Слава Вам Батьку Волошин! Слава Україні!»

Цю телеграму підписали були в імені зібраних: Іван Пеленський, предсідник, Михайло Рибак — се-

кретар, а також Іван Борисевич, Теодор Свистун, д-р Павло Дубас і Теодор Хемій..

На марґінесі хочу згадати, що в розмові з д-ром Фаєрабендом який був у той час міністром справедливости федерального уряду в Празі, він заявив мені, що одинокою причиною іменування ґен. Пркали членом уряду Карпатської України було те, що його хотіли позбутися із командного становища армії на території Словаччини, отже... треба було кудись його подіти... Одним словом, чехи змагали до привернення колишньої політики, зокрема 30-их років, коли вони кожного чеха, з яким не мали що робити в «гісторіцкіх земіх», висилали як екзекуторів у Карпатську Україну... Рішучий спротив населення Карпатської України та всього організованого українства поза кордонами Карпатської України не допустили до відновлення чеського панування сваволі!

Тимчасом, дня 12. лютого 1939 р. в Карпатській Україні відбулися вибори до Першого Сойму Карпатської України, що були розписані та переведені згідно з в той час обов'язуючими виборчими законамн для цілої Федерації ЧСР. Вибори проходили в надзвичайно піднесеному настрою населення і урядова ліста Українського Національного Об'єднання здобула 92,4% усіх відданих голосів, при чому треба згадати, що з усіх управнених до голосування у виборах взяло участь кругло 94,5%. Непорушність таємности голосування було стверджено всіми закордонними обсерваторами, а світова преса це виразно підкреслювала у своїх звідомленнях.

Американські українці поділяли не тільки недолю але й радощі з українцями Карпатської України. Коли заповіджено було скликання першого засідання Сойму на день 2-го березня 1939 р., до Хусту стали напливати з усіх сторін, де тільки жили українці, привітальні телеграми так, як напливали вони з нагоди повної перемоги УНО у виборах. ЦУ ОДВУ і Комітет Оборони Карпатської України вислали напередодні передбаченого відкриття Сойму телеграму такого змісту:

«Сойм Карпатської України
Хуст

Вітаємо Перший Сойм Вільної Карпатоукраїнської Держави. Бажаємо Вашим нарадам успіхів. Радьте для добра цілої української Нації. Українська еміґрація з Вами!.

Але, як відомо, засідання Сойму відбулося під гук гармат і клекоту скорострілів, що доходили до залі засідань з недалекого фронту, на якому Карпатські Січовики майже голіруч стримували вдесятеро чисельнішого й модерно озброєного мадярського наїзника. Уряд Карпатської України звернувся з апелем до сиґнаторів Мюнхенського договороу, як ґарантів непорушности кордонів Карпатської України, але це було даремно, бо Німеччина й Італія явно ломали свої зобов'язання, а Англія та Франція... мовчали. Рівно ж Організація Державного Відродження України та Комітет Оборони Карпатської України вислали спільні телеграми-апелі не допустити до загарбання Карпатської України мадярамн. В телеграмі стверджено, що тільки створення Української Держави на Сході Европи буде ґарантом тривалого миру. Варто відмітити, що в телеграмі до Гітлера було виразно зазначено, що мадярський наступ або його стримання залежить від його волі, а тому його потягнення викаже виразно, чи він дійсно шанує принцип національного самовизначення, про який Гітлер так багато говорив до того часу.

Кільканадцятьтисячна карпато-українська еміґрація, що складалася переважно з бувших карпатських січовиків, політичних, суспільно-громадських і культурних діячів, на чолі з Президентом о. А. Волошином, премєром Юліяном Реваєм та членами уряду Карпатської України — проф. Августином Штефаном, який був і Головою Сойму, Степаном Клочураком, Перевузником і ін., шукала тимчасового притулку в Словаччині, Румунії, Югославії, Німеччині, Чехії й Моравії і інших країнах. Ця еміґрація знаходилася в дуже важкому положенні, бо серед неї було й чимало нездатних до заробіткової праці, а крім того, в усіх країнах, крім Німеччини, до якої українці втратили були всякі симпатії, було дуже важко влаштуватися на працю внаслідок ще все існуючого безробіття, як також ворожого наставлення урядів даних країн, як напр. Румунії та Югославії. Рівно ж було чимало ранених в боях, чимало хворих. Але окремою проблемою були політичні в'язні, що знаходилися в мадярських концентраційних таборах і тюрмах, як Варюлапоші біля Ніредьгази, Кривій, Хусті, Тячові й у всіх більших місцевостях Карпатської України.

Організація Державного Відродження України негайно стала організувати для них допомогу. Жертвенність і організованість американських українців у великій мірі допомогла еміґрантам зокрема одіжжю, харчами тощо. Тут треба відмітити, що в 1939 р. не було ніякої міжнародної організації, яка опікувалася б втікачами з Карпатської України, а згодом і з ЗУЗ, які попали під большевицьке панування. Автор цих рядків також завдячує ОДВУ й тим жертводавцям у Америці, що прийшли були тоді з допомогою, бо і йому була та допомога в свій час конечна й він її одержав.

Окремою проблемою була справа інтервенції в інтересі тих діячів та січовиків, що були в мадярських концентраційних таборах, як також родин

тих, що вже перебували на еміґрації. В тій справі, як також для наочної інформаії про стан в Карпатській Україні після її окупації мадярами, Голова ОДВУ, проф. Олександер Неприцький-Грановський, відбув поїздку до Европи разом з Головою УНО в Канаді, інж. Володимиром Коссарем. Крім поїздок до Лондону, Парижу, Риму, Будапешту, де вони, як представники американських і канадійських українців, інтервеніювали в урядових колах у справі Карпатської України, а зокрема виступали гостро проти переслідування українського національного руху, мали вони розмови з представниками уряду Карпатської України на еміґрації, як також відвідали були всі важливіші скупчення карпато-української еміґрації. Ще сьогодні пригадую палкі промови О. Грановського й В. Коссара в Братиславі, де я перебував у той час.

Підчас побуту в Карпатській Україні вдалося їм у великій мірі наладнати справу можливости виїзду з Карпатської України леґальним шляхом тих українців, що походили з інших частин України. Кількамісячний побут представника ОДВУ, Михайла Дудри, в Карпатській Україні уможливлював не тільки виїзд багатьом певеслідуваним, але й реґулярно інформував українську пресу про дійсний стан у краю.

* * *

В короткій статті неможливо переповісти всіх, бодай важливіших, фактів про політичну, моральну й матеріяльну допомогу ОДВУ Карпатській Україні підчас її державного будівництва. Тут охоплено деякі факти, які не потребують окремого коментування, бо вони говорять за себе дуже промовисто. Належить хіба накінець щераз підкреслити, що ОДВУ, як ідеологічна посестра ОУН, діяла по лінії інтересів цілости Українських Визвольних Змагань, стояла твердо на стійці Української Національної Революції, як її окрема ланка, а, що найважливіше, діяла з повним успіхом, маючи попертя широких мас американських українців.

За несену допомогу американськими українцями населення Карпатської України було вдячне. Вдячність його висловлювали урядові чинники, висловлювала преса, а зокрема лави Карпатської Січі. В постановах Другого Краевого З'їзду ОНО «Карпатської Січі», що відбувся в Хусті дня 19. лютого 1939 р. й у ньому взяло було участь 6.700 представників з усіх закутин Закарпаття, у т. 23. говориться слідуюче:

> «З'їзд вітає заокеанських братів з націоналістичних організацій ОДВУ в Америці та УНО в Німеччині, що своєю матеріяльною допомогою уможливлюють організаційну працю Карпатської Січі».

Так, бо Карпатська Січ, що в початках була тільки напів-військовою організацією фактично була засуджена на власні матеріяльні засоби. Бюджет її не являв собою частини бюджету збройних сил ЧСР, бо чехи від самого початку ставилися із застереженням, а то й ворожо до організації української національної збройної сили. Але невтомна праця в краю, та велика жертвенність усієї української еміґрації, дали спромогу «Карпатській Січі» виконати історичне завдання. В цьому велика заслуга й ОДВУ й її провідників.

«Нині в писаннях наших публіцистів можна натрапити на химерну думку про цілковиту відмінність ідеологічних шукань на Східній і Західній Україні в останніх десятиліттях. Ця думка не має рації в тій мірі, в якій вона стосується розвитку націоналізму, репрезентованого теоретиками ОУН на Заході і на Сході. Якщо й була різниця, то вона була головно формального порядку».

Ю. Бойко

І. Жила

Ідейні основи ,Кобзаря'

(Закінчення)

Верщини своеї партійної злоби Корнійчук вилляв в передостанньому абзаці, який понижає АН УССР і стверджує, що йому, як академікові не личить так розмінювати свого звання. Він пише: «В пожовтневі часи українські буржуазні націоналісти, маскуючись, намагались у своїх писаннях довести, ніби Шевченко був націоналістом. Так вони писали не тільки про Шевченка, а й про всіх прогресивних діячів українського народу в минулому. Вони хотіли своєю підлою писаниною довести, що мовляв, на Україні в минулому не було ні одного громадського діяча чи видатного письменника, який би не був націоналістом. Тим самим вони намагались довести, що українській клясичній літературі властивий націоналізм, як щось органічне для неї. Підлих зрадників-націоналістів, що працювали за завданнями фашистських розвідок, було викрито й нещадно розгромлено радянським народом, керованим партією Леніна-Сталіна». Це доказує, що Шевченкознавство в совєтській Україні не має наукового характеру, міняється час від часу і є нічим іншим, як простою аґітацією часом і під звуки брудних слів. І так треба «розрізнити добросумлінне, наукове Шевченкознавство, що його здійснювали в перших роках большевизму українські вчені з любови до свого поета, з великих почесних завдань перед минулим України та її світлими постатями, і «шевченкознавством» за наказом політбюра ЦК КП(б)У. Першого не так уже й багато, зате другого... При тім характеристично; написане про Шевченка кількома роками раніш, в пізніших роках стає недієвим, забороненим. Навіть живі коментатори «виходять в тираж», себто йдуть на заслання чи розстріл разом з своїми коментарями, Шабльовський, Хвиля, Затонський і т. д.) (С. Ки-Шабльовський, Хвиля, Затонський і т. д.» (С. Киричинський, 1934).

Серед таких обставин українці в Галичині, українська еміґрація у Варшаві й в Празі працювали до 1944 року розглядаючи творчість Шевченка як вияв справжнього українського національного ґенія. У Львові Шевченкознавча Комісія при Філологічній Секції НТШ спочатку під проводом В. Щурата, а згодом проф. П. Зайцева працювала для збагачення шевченкознавства. У Варшаві Український Науковий Інститут видав «Повне видання творів Т. Шевченка» під редакцією проф. П. Зайцева, який збагатив це видання цінними пояснення, що висвітлюють ідеологію Т. Шевченка й ставлять її в належну національну широту, згідно з вимогами нашого національного «вірую». У Празі катедра проф. Ст. Смаль-Стоцького і інших професорів приписаних університетських курсів займались Шевченкознавством.

Тут проф. Ст. Смаль-Стоцький дав цінну студію «Т. Шевченко, Інтерпретації», в яких він розглянув тринадцять творів. Шевченко в розумінні проф. Смаль-Стоцького, це національний поет і державник. Шевченкові національні і державницькі ідеали випливають з самої інтерпретації його творчости. Шевченко бореться за визволення всієї України, а не якоїсь кляси суспільства, він не бунтує кріпаків, а кличе всю Україну для великої справи справжньої політичної волі. В Празі появився в 1941 році перший том видання Кобзаря з інтерпретаціями проф. Леоніда Білецького ,який згодом десять років пізніше вийшов вдруге на канадійській землі, у Вінніпеґу. Цей том заговорив тоді свіжою мовою національно-патріотичного наставлення і показав творчість Шевченка в світлі його ж таки творів без жодних філософсько-суспільних домішок.

Після закінчення другої світової війни, замовкли три основні центри шевченкознавства в наслідок окупації українських і інших земель через совєти; патріотична українська інтеліґенція вийшла на еміґрацію, щоб тут почати новий етап своєї діяльности, а разом з тим присвятити свої сили для всебічного вивчення творчости Т. Шевченка. Цим разом це відповідальне завдання перебрала Українська Вільна Академія Наук. Очолена полум'яним патріотом проф. Д. Дорошенком, ця установа взялася за цю велику і відповідальну працю, щоб тим самим протиставитись совєтській підфальшованій науці, совєтському ненауковому шевченкознавству, яке не служить для добра науки, а виключно для інтересів партії і уряду. І так посипались спочатку невеликі розміром праці: «Шевченко та його доба», збірник УВАН, Авґсбурґ, 1946-1947; з такими статтями як Віктор Петров «Провідні етапи розвитку сучасного Шевченкознавства»; д-р Яр. Рудницький «Наголос в поезії Шевченка і інші; Д. Дорошенко «Розвиток української науки під прапором Шевченка», УВАН, 1949; «Автограф Шевченка 1860 року», «Віруючий Шевченко» — проф. Леонід Білецький; «Шевченко», УВАН (ЗДА), річник І, 1952, тощо й академічне видання «Кобзаря» в чотирьох томах під редакцією проф. Леоніда Білецького. Це видання, це вклад Інституту Шевченкознавства УВАН для дальшого розгляду й студії спадщини великого сина України — Тараса Шевченка. Редакція поручає це нове видання «Кобзаря» Т. Шевченка» свідомості українського грома-

дянства в Канаді і в цілому світі поза залізною заслоною, та й обов'язок кожного українця придбати його й мати в себе, як настільну книгу найбільшого Українця, що служив свому народові, його культурі й людству до кінця свого життя».

Проф. Білецький підходить до Шевченка як до великого борця, якого «... найбільшим бажанням було бачити український нарід вільним у незалежній українській соборній державі. І вся його творчість була скерована на те, щоб український нарід піднісся у своїй національній свідомості, став великою, об'єднаною нацією і визволився із-під московської і польської окупації та був повним господарем своєї землі». Проф. Білецький вважає, що ненависть Шевченка до Москви та його погорда до неї, були основним тлом його творчости. Шевченко ненавидів Москву, як чужу йому варварську силу, що затопила його прекрасну країну, задушила її свободу, трупом її лицарів засіяла її безмежні степи, розтоптала її культуру, а нарід обернула в рабів чужої нації. Шевченко ненавидів московську політичну систему, її церкву, літературу, мову, звичаї, краєвид, природу і національну психіку. І тому, проф. Білецький вірно підкреслює, «щоб бути борцем за волю своєї нації, треба свою підневільну кріпацьку душу переродити і стати козаком. Тільки козацька чиста і свята кров зроджує національну визвольну силу, тільки козак є борець за святу правду і волю, тільки козацька організована сила творить українську націю й Україну в цілому, а не маса несвідомих, розпорошених і покірних невільників». Найважніші політичні, побутові й особисті твори Шевченка, що ввійшли до другого тому «Кобзаря» дають нам справжню картину дійсного поневолення України. Шевченко творив у «найбільшім гніві до москалів-насильників і брутальних завойовників сусідніх народів і в тім числі й України». Тоді «ґеній Шевченка у всю велич національного пророка й учителя розправив свої крила, заворожив красою і глибиною свого слова своїх сучасників, показав путь до національної правди і навіки підніс ідею повного державного, національного і культурного відродження України».

Шевченко зв'язав своє життя з долею свого народу: «Долею своєї нації поет жив, мучився, за Україну клав своє життя і з-за неї був найтяжче покараний. А проте з думкою про Україну та про її визволення не розлучався до останніх днів свого життя. За долю свого народу Шевченко пережив найглибшу журбу, переніс найтяжчі страждання, що і привели його до передчасної смерти». Проф. Білецький вважає, що для Шевченка «його батьківщина виступає не тільки як найголовніша національна проблема, але й як єдина мета всього творчого життя поета».

Кожночасно з наростанням духових сил, поет переходить в нові й нові стадії його духового покликання. Він спочаку кобзар, що «своїм чудовим співом будить сонливі й ліниві душі своїх земляків, пориває їх серця, примушує їх переживати українську національну й визвольну пісню й навіть плакати». «Шевченко-кобзар стає на все життя вчителем нової, спочатку тільки в його душі і в його перспекиві відродженої України. Мистець переймається ролею пророка й наказує землякам своїм полюбити «велику руїну», перейнятись ідеєю вільної України, якою вона колись була, розкриває ролю козацтва й народу в цілому, наказує отим «рабам німим», чим вони повинні бути, коли доля покличе їх до виконання своїх повинностей, до оборони своєї рідної землі й до боротьби за її волю. І так із мистця-маляра і творця української культури Шевченко підноситься до Кобзаря-співця, вчителя патріота й апостола нового слова, нових ідей українського визволення, нової національної правди».

Для Шевченка, як виразно підкреслює проф. Білецький, найтяжчим злочином, смертельним гріхом була кожна, навіть мимовільна співпраця з Москвою. Доказом цього три душі з «Великого Льоху», покарані не тільки смертю, але й необмеженим блуканням, бо Бог їх у рай не пускає. Ці душі символізують тих національно несвідомих українців, що пішли на службу до Москви.

Проф. Білецький вказує, що вивчення святого Письма, філософії Сковороди й романтичної філософії Західньої Европи дали поетові ключ до розв'язання найглибших і найтраґічніших проблем української історії. Шевченко продумує визвольну боротьбу українського народу в двох плянах: реальної історії України й небесної історії України. Шевченко розробляє релігійно-месіяністичну концепцію, збагачуючи її силою національного переконання і фактами з національної мітилогії, Для Шевченка історичні факти боротьби українського народу були конкретними прикладами, що виявлялись у бажанні народу до волі. Сама суть цього стремління ховалась в глибинах надприродного Божого закону й підсилювалась передісторичними, мітичними стремліннями народу й його духа до волі. Ця концепція Шевченкової історіософії виложена Костомаровим у «Книгах Битія Українського народу». «В спектрі народнього духа Шевченко збагнув філософію історії України. А українська мітологія в поєднанні з історією України навчила поета шукати не тільки розвитку конкретних фактів української історії, але й пізнавати вищу історичну долю України й її призначення. Шевченко збагнув найосновнішу суть української національно-історичної дійсности, визначивши глибокий зв'я-

зок людини з історією народу, зв'язок її долі з потойбічністю історичних сил Нації».

Шевченко збагнув траґедію України й пережив її, як свою власну.

О, Святая!
Свята батьківщино моя!..
Як поможу тобі в одчаї, —
І ти закована, і я...
Скажу тиранам Божу волю, —
Не зрозуміють, не приймуть!
І на твоїм широкім полі
Камінням вісника поб'ють!
Знесуть високії могили
І понесуть із словом зла!
Тебе убили, розчавили
І восхвалять заборонили
Твої великії діла!
О, Боже сильний і правдивий,
В твоїй руці — життя і смерть —
Вдягни у славу свою твердь
І сотвори святеє диво —
Воскреснуть мертвим повели!
Благослови возстать собором
На подвиг новий і суворний —
На чин іскуплення землі,
Землі, повитої в неславу,
Стократ политої криваво,
Колись преславної землі!

(«Безталанний» 244-267, 1843 р.)

Національна катастрофа не давала Шевченкові спокою, поет як вірно інтерпретує проф. Білецький мав глибоке внутрішнє передчуття. «І це передчуття останнього акту траґедії тривожило поета, не дало спокою протягом цілого його життя. Поет своїм внутрішнім зором бачив, що там серед його народу «ворушиться лихо», люд навісний скаженіє...»

Кругом неправда і неволя,
Народ замучений мовчить...

(«Єретик» (88-89), 1845)

І так окрадений народ в огні прокидається і поет висловлює знаменні слова великої візії:

Розкуються незабаром
Заковані люди;
Настане суд! Заговорять
І Дніпро, і гори!..
І потече сторіками
Кров у синє море...

(«Посланіє», 65-70, 1845).

А далі проф. Білецький вдумуючись в глибину Шевченкової творчости вважає, що пророчі слова поета дали віщий образ нашого сучасного стану.

Погибнеш, згинеш, Україно!
Не стане знаку на землі!..

. . . .

Сама розіпнешся. Во злобі
Сини твої тебе уб'ють...

(«Осія», глава XIV, 1859).

Пояснення і інтерпретації проф. Білецького, це синтеза розуміння Шевченкової творчости, так як її бачать і відчувають українські вчені, які з любов'ю і п'єтизмом підходять до особи Шевченка, які бачать в його творчости пророчість, ґеніяльність і які вважають його за духового провідника не покоління, чи століття, а історії українського народу в його свідомому і творчому зусиллі.

Праця проф. Білецького побачила світ у знаменний час, коли вся Україна опинилась під чоботом Москвн, коли здавалось би що вже замовкли українські національні дзвони, а тимчасом з під пера вченого вийшли нові свіжі, надхнені пояснення до творчости Шевченка, показуючи його національну природу, його український світогляд, його безмежну волю до самостійности й державного життя.

Віримо, що Господь Всевишній вислухає молитви Шевченка, як це слушно підкреслив проф. Білецький:

Боже!..
Окрадені, замучені,
в путах умираєм.
Не молимось чужим богам,
А Тебе благаєм:
Поможи нам, ізбави нас
Вражої наруги!
Поборов Ти першу силу,
Побори і другу,
Ще лютішу!..

(«Давидові Псалми», 29-36, 1845).

Богдан Боцюрків

До питання українскої політичної інформації в Америці

Американські стереотипи відносно СССР

Одним із найважливіших завдань української спільноти в Америці являється популяризація української визвольної справи серед американського громадянства та його інформування про дійсний стан речей на Сході Европи, зокрема про імперіялістичну й колоніяльну природу СССР та справедливі змагання до самостійности українського та інших поневолених Москвою народів. Важливість такої пропагандивно — інформативної праці на американському терені очевидна. Українцеві, що слідкує за американською пресою, популярними, науковими і псевдо-науковими виданнями про СССР, що засипають американський книжковий ринок, літературою й матеріялами про Схід Европи по американських бібліотеках і університетах, а врешті змістом лекцій, що читаються по тих же університетах які кишать від різних «Рашен Сентерс» і «Рашен Департментс», не згадуючи вже публічних виступів різних експертів» в справах СССР — стає ясним, що, за нечисленними вийнятками, американська публічна думка, а зокрема ті що її формують і ведуть, продовжують глядіти на Східню Европу крізь російські або, в меншій мірі, польські окуляри. В загальному можна ствердити існуванння таких американських стереотипів по цьому питанні:

1. СССР — це диктатура інтернаціональної комуністичної кліки над 200-мільйонним російським народом (рідше: над російським і іншими народами).

2. СССР — це Росія, совєтський режим, хоч неприємливий для демократично-думаючих американців, — специфічно—російський устрій, прийнятий 200-мільйонним російським народом, який героїчно обороняв СССР проти нацистського наїзника.

3. СССР — це багатонаціональна держава в якій, хоч уні народи рівно терплять від комуністичної диктатури, національної ворожнечі немає; большевики успішно розв'язали національне питання в СССР.

4. Хоч в СССР росіяни й грають передову ролю й провадять русифікацію інших народів, це не вказує на існування поважних національних антагонізмів в лоні СССР; неросійські народи — «національні меншини» не прагнуть державної незалежности; «націоналістичні» — еміґранти з цих країн не репрезентують справжнього наставлєння їхніх народів та, з певних мотивів, перебільшують національну проблему в СССР.

5. Правда, в СССР існує поневолєння різних «малих» народів російським народом, русифікація й навіть народовбивство, але це внутрішньо-російська справа. Моралі не треба змішувати з політикою. Треба бути реалістом. «Малі» народи не мають майбутнього. Світ йде до над-національних, великопросторих держав. Не можна настроювати проти себе 100 мільйонів росіян задля кількох «малих» народів.

6. СССР — це таки тюрма народів поневолених російським імперіялізмом. Але визволення цих народів ніяк не обійдеться без світової війни. В добу тотальної війни, коли атомові й водневі бомби можуть знищити усю світову цівілізацію, справа світового миру важніша як визволення цих народів. Америка не може рискувати своєю екзистенцією задля визволення кількох народів.

На основі таких міркувань американець приходить до одного з таких висновків що-до завдань американської політики відносно СССР:

1. Визволити російський народ від комуністичної диктатури і встановити демократичний лад в Росії.

2. Після знищення комунізму встановити в Росії федеративний лад, «як у ЗДА», де всі національності матимуть однакові демократичні свободи. Не «балканізувати» Сх. Европи створенням низки малих держав.

3. Не вмішуватися у внутрішні російські справи. Найважніше це забезпечити мир у світі. Стримати дальшу експанзію СССР та запевнити «мирне співжиття» між Сходом і Заходом.

Як бачимо спільною прикметою наведених вище поглядів являються переконання про неподільність Росії, нехіть до радикальних змін у «традиційній» політичній конфіґурації у Сх. Европі, баажння зберегти мир та надія, що мирне співжиття з росіянами таки можливе.

Завдання української інформації

На такому невідрадному тлі нам необхідно з'ясувати собі завдання української інформації в Америці. Хоч усі українські організації, партії й маси української еміґрації вважають своїм святим обов'язком несення в світ «правди про Україну», питання, про ЩО інформувати американську публіку зміст нашої інформативної акції в ЗДА, не зовсім ясно розуміється українськими інформаторами, які іноді витрачають чиало труду й засобів на речі, які хоч і популяризують мистецькі чи культурні надбання українського народу, його історичну кривду, чи особливі заслуги тої чи іншої партії у боротьбі

з окупантами тощо, — не вдаряють у саме ядро справи. Нам признають незвичайний мистецький хист, наша історія зворушує більш сентиментальних американців, заяви деяких наших політичних діячів про революційні сили якими вони командують на рідни землях викликають зацікавлення (й іноді й... недовір'я) американських газет, але завтра ці ж самі «новоздобуті прихильники української справи» говорять чи пишуть про 200-мільйонний російський народ чи про відновлення стану з 1939 р. на Сході Европи як єдину гарантію миру...

Всі вище наведені прояви нашої пропаганди й інформації корисні, але радше як ілюстрація чи додаток до важливіших заходів нашої інформації в цій країні. На нашу думку, необхідно концентрувати наші зусилля на кількох першорядних завданнях, якими являються:

1. Розкрити колоніяльно-російську природу СССР, як носія й спадкоємця традиційного імперіялізму Москви, для якого комунізм являється скоріше зброєю й претекстом ніж мотивом і ціллю.

2. Зясувати американській громадській думці, що головною загрозою для ЗДА й усього вільного світу являється традиційний російський імперіялізм в червоній, білій, царській чи «демократичній» одежі.

3. Переконати американську думку, що розчленування СССР є в АМЕРИКАНСЬКОМУ інтересі, що тільки шляхом розподілу СССР на національні держави російського, українського, білоруського і інших народів знищена буде загроза російського імперіялізму для вільного світу та створена противага Росії у формі незалежних національних держав, зацікавлених у першу чергу у здержанні всякої майбутньої експанзії Москви.

4. Усвідомити американській опінії, що тільки повна реалізація принципу самовизначення націй та забезпечення розвитку великих і малих народів у світовій спільноті може бути триивкою запорукою миру.

Основна мета нашої інформації — здобути Україні друзів серед керівних американських чинників та осіб, що формують й ведуть американську публічну опінію, а через неї впливають на американську закордонну політику. Коли це нам вдасться, розв'язане буде питання моральної й матеріяльної американської допомоги визвольним змаганням українського народу та прихильного ставлення ЗДА до створення української держави у новій світовій війні, в якій Америка поволі чи по-неволі гратиме головну ролю.

Наші недомагання

Обсервуючи українську пропагандивно-інформативну акцію в Америці, ми не можемо не завважити низки недомагань, які поважно послаблюють її успіх. Перше всього впадає ввічі нескоординованість і неплянові́сть такої акції, яку ведуть окремі українські партії, організації, установи та особи, що в свою чергу приводить до дуплікації зусиль, зайвої витрати енергії й засобів а іноді й взаїмного противорічення. Багато важливих відтинків, куди таку акцію необхідно спрямувати, нею недостатньо а то й зовсім неохоплено. Дальше впадає ввічі майже загальне явище: недостатнє чи хибне розуміння ментальности й наставлення американських відборців української інформації. Хоч і перекладена на англійську мову, українська інформація здебільша препарована так немов би була вона призначена для українців, що значно обмежує її ефективність. Часто здається, що українські інформатори підцінюють коли не інтелегентність то поінформованість американських урядових чинників. Ще одно елементарне недомагання — це неувага до англійської мови, якою писані деякі інформативні матеріяли. Важливою причиною цих явищ являється брак належно підготованих й вишколених для американської дійсности кадрів, щоб зайнялися українською інформацією для американців, а теж і брак фондів на вишкіл, і фінансування праці таких інформаторів. Дуже часто ми забуваємо теж важливу істину, що в багатьох випадках те ХТО інформує є важливішим для успіху інформації, як те, про ЩО інформується, бо достовірність і престиж інформації здебільша оцінюється її джерелом. Також не завжди з'ясовуємо собі для КОГО призначена українська інформація й пропаганда, які не завжди пристосовані до рівня й світогляду американських відборців та, що важніше, не завжди спрямовуються туди, де їх найбільше потрібно.

Було б одначе несправедливо, коли б на цьому місці не згадати преважливої й доволі успішної праці, яку веде на цьому відтинку Український Конґресовий Комітет, мимо існуючих в ній і в праці інших установ недомагань. Це саме відносить й до Українського Народнього Союзу, УВАН, НТШ та деяких інших установ. Згадані установи роблять незвичайно корисну українській справі роботу публікацією «Українського Квартальника», «Анналів УВАН», «Юкренієн Віклі», виступами перед конгресовими комітетами, інтервенціями в урядових чинників, видавання книжок про Україну на англ. мові, введення «Українських Днів», запрошування окремих конґресменів та політичних діячів на українські імпрези і т. п. Але наскільки більший був би їхній успіх, коли б усунути вище згадані недомагання, коли б скріпити інформацію вишколеними кадрами та необхідними фондами.

Хто, для кого і як?

На нашу думку, плянування, координація й важливіші вияви української інформації в Америці являються завданням Українського Конґресового Комітету. Разом з тим, УКК повинен прийняти заходи

для систематичної студії американської публічної опінії у справах, які заторкують Україну, постійного слідкування за книжками й журнальними та газетними матеріялами, що торкаються української справи, та аналізи ефектовности й недомагань української інформації й пропаганди в цій країні. Для цієї цілі необхідно відвести відповідні фонди та притягнути установи й людей, які не тільки могли б постачати вітальні й належно удокументовані інформативні матеріяли, але й розуміли американську ментальність, тенденції американської зовнішньої й внутрішньої політики та флюктуацію публічної опінії в ЗДА, як теж техніку й прийняті на цьому терені методи інформації й пропаганди. В цій незвичайно важливій ділянці української визвольно—політичної акції слід нам скінчити із аматорством та присвятити їй більше критичної уваги.

Необхідною передумовою такої централізації української інформації у ЗДА є відповідне узгіднення в цій справі із УНР та українськими політичними середовищами, яких центри знаходяться поза ЗДА та які зі своєї сторони ведуть інформативно-пропагандивну акцію в цій країні.

В якому напрямі спрямовувати нам інформацію про Україну? При обмежених українських силах і фондах у ЗДА таку акцію необхідно звернути в найбільш стратегічні об'єкти: установи й особи, що ведуть і формують американську зовнішню політику й домашню публічну опінію. Нам здається, що такими важливими об'єктами являються: Конґрес, зокрема комітети для закордонних справ у обох палатах; адміністрація, зокрема Департмент Стейту та особистий штаб дорадників Президента; Інформаційна Агенція ЗДА та відділи психологічної війни збройних сил; команди збройних сил, стейтові ґубернатори й леґіслятури, проводи республіканської й демократичної партій. Поза урядовими й політичними чинниками особливу увагу слід присвятити таким чинникам, як: редакції впливових американських журналів і газет; пресові й радіо, ТВ коментатори, інформаційні агенції, що особливо заінтересовані зовнішньою політикою, як нпр. Ради для Закордонних Відносин: Американський Леґіон і т. п.; університети, професори, бібліотеки, дослідчі інститути, зокрема ці, які мають відношення до Сх. Европейських справ та наукові організації, зокрема ті, що зв'язані із політичними науками й міжнародніми зносинами; проводи робітничих юній, об'єднань промисловців й підприємців, студентів; проводи церков у ЗДА, публічні бібліотеки; етнічні центральні організації, нпр. жидівські, чеські, німецькі і т. п. На окрему увагу заслуговують можливості, які створює осідок Об'єднаних Націй та їх прибудов у ЗДА. ОН та дипломатичні й консулярні представництва інших держав у ЗДА являються об'єктом для української інформативної акції.

Заки застановитись над питанням ЯК, якими шляхами і у якому виді, поширювати інформацію про Україну, необхідно усвідомити, хоч як загально, самий процес інформації. Нам здається, що його можна зобразити схематично у чотирьох стадіях, які слідують одна за другою: сира інфорація — закодування інформації (тобто надання їй форми приємливої, зрозумілої та корисної для відборця інформації) — розкодування інформації (сприйняття відборцем такої інформації чи згл. таких її аспектів, що промовляють до його ментальности, поглядів й інтересів) — контроль (провірення інформатором ефекту переданої ним інформації та відповідні зміни чи доповнення у дальших інформаціях для цього самого об'єкту). Повища схема вказує важливість відповідного ПІДХОДУ у інформуванні неукраїнців, на потребу вивчання й розуміння їх ментальности, поглядів й інтересів (так як вони їх розуміють) і відповідного ПРИСТОСУВАННЯ інформації до повищих факторів, якщо вона мала б увінчатися успіхом. Одночасно наведена схема підкреслює вагу критичного слідкування за ефективністю інформації для її пізнішого удосконалення.

Окрема справа, це слідкування за інформацією, правдивою, тенденційною чи брехливою, яку свідомо чи несвідомо поширюють на терені Америки противники української державности чи особи непоінформовані якслід про українську справу. Відсіч брехні, справлення помилок і недомовлень, доповнення й пояснення таких інформацій, слідкування за їх ефективністю, за підходом та складом антиукраїнських інформаторів — чергове важливе завдання українських чинників.

Найважливішими засобами української інформації у ЗДА вважаємо:

1. Політично-інформативну акцію УКК перед американськими державними чинниками, та місцеві зв'язки українців із конґресменами, стейтовими й міськими адміністраціями.

2. Англомовні періодичні видання, видання наукових праць про Україну на англ. мові, заосмотрення поважними англомовними й україномовними матеріялами державно-політичних чинників, наукових, журналістичних і радієвих кругів, бібліотек і т. п.

3. Публікація серйозних й належно обґрунтованих матеріялів про Україну в американських періодичних виданнях, зокрема наукових і політичних журналах.

4. Особисті товариські зв'язки із впливовими американцями та впливовими чужинцями з інших країн у ЗДА.

5. Активна участь українців в американських політичних партіях і суспільно-громадських і професійних організаціях, як теж організаціях ветеранів, студентства, молоді.

6. Участь українських науковців у американських наукових установах, їх конференціях і виданнях.

7. Створення можливостей (зокрема фінансових) для вишколу молодих українських науковців та влаштування в американських університетах українських науковців як викладачів і дослідників, зокреа в ділянках українознавства, Росії й совєтознавства, політичних наук, міжнародніх взаємин, та взагалі суспільних наук.

8. Заохочування (зокрема стипендіями та фондами) американців для спеціялізації в українознавстві та публікації ними праць про Україну.

9. Культурна пропаганда: знайомлення американського громадянства із найкращими зразками української культури й мистецтва.

10. Зв'язки й спільні акції із іншими етнічними групами у спільних інтересах.

Звичайно, що наведені засоби це радше приклади, ніж вичерпна листа існуючих шляхів для поширення української інформації. Важливими справами у користуванні цими шляхами є поінформованість самих українців в справах про які вони беруться інформувати, розуміння обставин у яких подається інформація та терпеливість і систематичність. Ефект української інформації у Америці буде напевно більший, коли плянуватиметься вона на довшу мету, коли буде вона часта й періодична, та коли українські інформатори не будуть зражуватися тимчасовими неуспіхами.

Ми свідомі того, що легше знаходити недомагання як їх усувати, що менше труду забирає плянувати та пропонувати широко задумані акції, як їх переводити в життя при нашиих умовинах. Проте це не значить, що ми можемо втрачати з очей усю ширину завдань, проблем і можливостей, які стоять перед українською інформацією в Америці, якої вагу для української визвольної справи ледви чи треба доказувати. Тільки коли ми критично зміряємо дотеперішню нашу інформативно-пропагандивну працю в Америці, коли розважимо зв'язані з нею питання й виберемо найкращі для неї шляхи — тільки тоді ми економно й розумно використаємо наші обмежені людські й матеріяльні ресурси в Америці на максимальну користь українській визвольній справі.

Не творимо собі одначе ілюзій щодо засягу й остаточного ефекту української інформації й пропаганди в ЗДА. Навіть найбільш досконала українська пропаганда в ЗДА не в силі сама привести до визволення українського народу та відновлення української держави, коли на рідних землях не буде у вирішальний момент організованих сил, що візьмуться за відбудову й оборону української державности. Але, з другої сторони, успішна українська інформація в ЗДА, які сьогодні грають передову ролю у світовій політиці, може незвичайно багато допомогти українським силам на рідних землях у їхньому змаганні за державність через створення позитивного до нього наставлення американського народу, з'єднання Україні дружби й допомоги Америки, яка на протязі своєї історії більше як інші великодержави світу, співчувала змаганням за свободу й рівність народів й людини.

РАЙОНОВІ КОНФЕРЕНЦІЇ

Центральна Управа ОДВУ на одному із своїх засідань заплянувала відбути на протязі місяців квітня й травня 1955 р. районові конференції з представниками відділів ОДВУ та Братніх Організацій УЗХ і МУН. Такі конференції відбулися в Нью Йорку, Філядельфії, Сиракюз, Шікаго й Дітройт. На них представники ЦУ порушили ряд справ, як загально-громадських так і внутрішньо-організаційних. В тих конференціях були заступлені всі відділи ОДВУ, УЗХ і МУН даних районів, а зокрема дуже чисельно явилося все членство відділів ОДВУ, УЗХ і МУН у місцевостях, де такі конференції відбувалися. По конференції звичайно відбувалася спільна перекуска, на якій при дружній гутірці доповнювалася дискусія про те, чого не можна було заторкнути на конференції. Всі ті районові конференції пройшли з великим успіхом і дали Центральній Управі много цінного матеріялу для дальших плянувань праці. За успішність тих конференцій ЦУ складає ею дорогою щиру подяку всім Управам тих відділів, що в їх місцевостях відбувалися конференції, Управам УЗХ за приготування спільних прийнять та всім тим членам, що в якийнебудь спосіб причинилися до успішного переведення тих конференцій, всім їм щире українське Спасибіг.

РАЙОНОВА КОНФЕРЕНЦІЯ ОДВУ, УЗХ І МУН У СИРАКЮЗАХ

Дня 1-го травня 1955 травня 1955 р. відбулася районова конференція представників відділів ОДВУ, УЗХ і МУН із Рачестеру, Сиракюз, Ютики й Амстердаму. Конференція відбулася в Народньому Домі в Сиракюзах. Від ЦУ ОДВУ і ГУ УЗХ і МУН взяли участь: В. Різник, П. Різник, А. Шекерик, Я. Гайвас, О. Суховерський, А. Повх і М. Повх. Кромі делеґатів усіх відділів ОДВУ, УЗХ і МУН цього ж району були присутніми також майже усі члени відділу ОДВУ, УЗХ і МУН із Сиракюз.

Конференцію відкриває М. Середович і передає м-гол. ЦУ В. Різникові дальше її провадження. В. Різник вітає всіх присутніх і заявляє ,що йому дуже приємно бачити так численно старих членів і піонерів ОДВУ і УЗХ. Пояснює, що Центральна Управа рішила відбути ряд конференцій, щоб навязати тісніший контакт із відділами та щоб запізнатися з життям наших клітин і поінформувати їх про працю й почини ЦУ.

Я. Гайвас, реф. звязків ЦУ, представляє підложжя й умовини серед яких доводиться нашим організаціям діяти. Довше зупиняється над працею УККА й нашими намаганнями не позволити йому зійти на манівці й стати доменею впливів одного лише середовища, чи групи й що з тим самим лихом треба нам боротися й по різних місцевостях у філіях УККА.

А. Шикерик, орг. реф., з'ясовує теперішний стан наших організацій і закликає до активности й посиленої праці нас усіх. Ми мусимо ставати каменярами націоналістичних ідей, ідей за які боролися та гинули наші брати-герої.

О. Суховерський, фін. реф. ЦУ, закликає не забувати, що одним із головних наших обов'язків це допомога визвольній боротьбі, націоналістичному в-ву в Парижі, допомога розбудувати друкарню й орган ОДВУ «Самостійну Україну». Відділи повинні припильновувати, щоб припоручення ЦУ були виконуваними на час.

Павлина Різник, голова ГУ УЗХ, коротко пригадує славне минуле організації та теперішний розвиток і активність відділів та закликає жіноцтво ще більше працювати, ще більше складати на гуманітарні цілі УЗХ.

В дискусії беруть участь численні друзі й подруги, а між ними: пп. Пігуляк, Туркевич, Каменюк, Гринів, Чумак, Повх, Сельський, Хмеляк, Прибило, Літинський і інші.

В час обіду, що його приготовили членкині УЗХ у Сиракюзах, виголошено ряд привітів і піднесено ще цілий ряд різних питань. На заклик М. Середовича присутні зложили $34.55 на визвольний фонд.

М. Бабяк

КООПТУВАННЯ ТРЬОХ ДРУЗІВ ДО ЦУ ОДВУ

Побільшено склад Центральної Управи ОДВУ через кооптування до неї слідуючих друзів: М. Бігуна, проф. П. Голубенка і інж. Стратієнка.

ЦУ НА НАЦІОНАЛІСТИЧНЕ В-во В ЕВРОПІ

У зв'язку з акцією збирання фондів на Розбудову Українського Націоналістичного Видавництва у Франції, порішила ЦУ вислати на повищу ціль 100. дол., доручуючи виконання цього фін. реф. Центральної Управи.

НА ВИЗВОЛЬНИЙ ФОНД

В останніх часах вплинули до ЦУ на конто Визвольного Фонду ОУН, як відсоток від розпроданих книжок Голови ЦУ, Вп. проф. д-р А. Грановського «Іскри Віри» дальші датки як слідує: д-р А. Жуковський, Норд Дакота — 3. дол., від 23-го відділу ОДВУ в Алентавн, Па, — 6. дол. Кромі тих відсотків від розпроданих книжок, переслав 9-тий відділ ОДВУ в Сиракюзах — 55.57 дол., як збірку переведену підчас відбування районової конференції.

Окружна Управа ОДВУ північної Округи Стейту Нью Йорк, зложила на Визвольний Фонд квоту 12.50 дол.

З нагоди Христовго Воскресіння зложили друзі з 70-го відділу ОДВУ в Ньюарку згідно зі закликом ЦУ на Визвольний Фонд ОУН по 10. дол.: Д. Машера, В. Сиваник, Ю. Шишак, О. Суховерський, М. Стебельский, д-р Я. Миндюк, М. Бурак, О. Стецина, Стефанія Манько і І. Турянський. Надіємось, що в найближчих днях будемо могли занотувати дальші впливи тих датків.

ОДВУ НА ПІДДЕРЖКУ УНРади

З акцією ведення підписування позички для УНРади треба надмінити, що останнім часом переслав 2-гий відділ ОДВУ в Шікаго дальші замовлення на квоту 75. дол. Позичку підписали д-зі д-р А. Гаєцький на квоту 50. дол. і М. Зайчук на квоту 25. дол. Треба відмітити, що акція підписування позички для УНРади, яку веде з рамени 2-го відділу ОДВУ в Шікаго, д-р А. Гаєцький належить до найбільше успішної. Названий відділ в тій справі має дотепер найбільші успіхи. Всі гроші з підписування позички для УНРади пересилає ЦУ ОДВУ впрост до Европи на конто УНРади, зглядно її фін. ресорту без всяких посередництв, що очевидно не потягає за собою жодних видатків кромі оплачування порта.

ЦУ ОДВУ на пам'ятник сл. п. през. А. Лівицького

На звернення Представництва ВО УНРади в ЗДА, в справі побудови пам'ятника сл. п. Президентові А. Лівицькому, ЦУ переслала даток на цю ціль у висоті 25.00 дол.

25-РІЧЧЯ ДІЯЛЬНОСТИ 4-го ВІДДІЛУ ОДВУ

(Хроніка праці за час від 8-го грудня 1929 р. до 31-го березня 1954 р.)

В суботу 26-го лютого 1955 р. 4-ий Відділ ОДВУ відзначив 25-річчя своєї діяльности окремим концертом і бенкетом, які звеличав своєю участю Голова Центральної Управи ОДВУ, проф. Ол. Неприцький-Грановський. З тієї нагоди друкуємо хроніку праці цього ж Відділу, яку приготовив для альманаху ОДВУ секретар відділу Евген Зубальський.

***

I. ОРГАНІЗАЦІЯ:

Ще весною 1929 року дійшли до нас перші вістки з Західної Канади про можливості відвідин Дітройту і Гемтреку визначним Гостем з Рідних Земель Провідником УВО, полк. Євгеном Коновальцем — оповідав п. Данило Рубаха, незаступимий в цей час організатор, пізніший член-основник і перший рекордовий секретар 4. Відділу ОДВУ ім. Юліяна Головінського в Гемтремк, Мішіген... І дійсно в часі Зелених Свят 1929 р. полк. Євген Коновалець відвідав Дітройт — Гемтремк та мав стрічу із українським громадянством тих міст. Приїхавши до Дітройту, задержався наш Гість в готелі Рузвелт в місті, а в часі кількох днів відвідав околиці, оглянув міста Дітройт і Гемтремк та побував і в Українському Демократичному Клюбі на зустрічах із передовими місцевими прихильниками революційної боротьби на Рідних Землях, з яких памятаю — казав п. Рубаха — таких як бл. п. Онуфрій Курочка, бл. п. Машталір Микола, Заблоцький Іван... Час проминув скоро. Відвідини закінчилися і дорогий Гість поїхав з Дітройту. Через деякий час одержав я — продовжав п. Рубаха — листа Центральної Управи ОДВУ з Нью Йорку з пропозицією зайнятися заснованням Відділу ОДВУ в Гемтремк після вказівок і стату ОДВУ, який згодом надіслано мені поштою. Я поцікавився цею справою і поділився моїми думками з вищезгаданими своїми знайомими та іншими українцями, що в цей час цікавилися долею Рідного Краю і українською визвольною справою. З України доходили до нас вістки як через пресу і приватну пошту так і літературу чи нових еміґрантів про боротьбу революціонерів УВО і справа ОДВУ стала скорим темпом назрівати в Гемтремк при нашій активности. Вже дня 7. грудня 1929 року, на Річних Зборах Демократичної Сотні, до якої і я належав — такі члени внесли членські заяви до ОДВУ: Онуфрій Курочка, Іван Курчак, Йосиф Кульчицький, Теодор Михальчук, Іван Чайківський, Іван К. Лобур, Данило Рубаха, Андрій Патра, Іван Заблоцький, Данило Войтишин, Лев Білик, Микола Тимків.

Згадані члени вже від двох років вели активну акцію в рамках Демократичної Сотні в користь бойової акції УВО на Україні, збирали гроші на оборону політичних вязнів підчас їхніх процесів як нпр. Атаманчука і Вербицького та інших, влаштовували великі і успішні протестаційні віча з приводу терору окупантів на Україні, з них дохід пересилали на фонд УВО до Европи.

В книгах знайдено такий протокол основання 4. Відділу ОДВУ (гл. протокольна книга Демократичної Сотні — ОДВУ, ст. 9):

«Протокол зі Зборів Річних, котрі відбулися 8-го грудня 1929 року. Збори отворив сотник Онуфрій Курочка. Прийнято протокол з попередніх Зборів. Потім відбулося фінансове справоздання. Сотник закликав, щоб дати допомогу для УВО. Іван Заблоцький дав внесок, щоб з каси виасиґнувати на цю ціль $50. Внесок цей піддержав Данило Войтишин. Прийнято одноголосно... Іван Заблоцький подав внесок піддержаний Данилом Войтишином, щоб перевибрати цей самий Уряд (Управу) на діловий рік 1930, а дібрати лиш скарбника, на якого запропонував вибрати Данила Войтишина. Внесок перейшов одноголосно.

Відтак зачитано проєкт статуту ОДВУ, який після дискусії прийняли присутні одноголосно, а теж змінили одноголосно назву «Демократична Сотня» на «Організацію Державного Відродження України.» Всі присутні склали на тих Зборах заяви. Івана Заблоцького вибрано контролером, а збірщиками: Рубаху, Патру, Іванчука, Білика, В. Маркевича.

Писар: Рубаха Данило, свідки: Іван Заблоцький, Іван Курчак.

Склад Управи основаного Відділу ОДВУ ч. 4 дня 8. грудня 1929 р., на діловий 1930 рік:

Управа: Голова — Онуфрій Курочка, заст. гол. — Іван Чайківський, рек. сек. — Данило Рубаха, фін. секр. — Микола Тимків, скарбник — Данило Войтишин, орґ. реф. — Іван Чайковський.

Контрольна Комісія — Іван Заблоцький, Голова члени: Андрій Патра і Василь Маркевич .

Дня 20. грудня 1930 року на Річних Загальних Зборах того ж Відділу перевибрано цю саму Управу 4-го Відділу ОДВУ на діловий 1931 рік.

Дня 15. листопада 1931 року на Зборах Відділу одноголосно прийнято Патроном 4-го Відділу ОДВУ сотн. Юліяна Головінського. На тих Річних Зборах перевибрано теж цю саму Управу на діловий 1939 рік, за вийнятком рек. секретаря Данила Рубахи, що через довшу хворобу не міг виконувати своїх обовязків. Тимчасово на його місце вибрано Івана Курчака.

Прийнято нових членів: Л. Білик та В. Крушельницький.

Відділ влаштував виставу, а дохід з неї передав хворому на легені б. українському стрільцеві.

Дня 8. липня 1934 року відбулося святочне посвячення прапорів Відділу в городі Скули при численній участі українського громадянства.

(Далі буде)

КОЛЯДА ВІДДІЛІВ ОДВУ

(Продовження)

25-тий відділ ОДВУ в Трентон, Н. Дж.

Збіркові листи ч. 43 і 44. Збірщик Дмитро Січ. По $2: Д. Січ, Р. Балтарович, А. Стратієнко, по $3: З. Городиський, по $1: В. Білак, І. Гаврилюк, І. Микитин, М. Ткач, І. Грибовський.

30-тий відділ ОДВУ в Пітсфілд, Масс.

Збіркові листи ч. 47, 48. Збірщик Михайло Мацьопа. По $5: М. Мацьопа, О. Біляк, по $2: Ф. Сірко, по $1: А. Віжникий, Б. Стомський.

32-гий відділ ОДВУ в Міннеаполіс і Ст. Пол, Мінн.

Збіркові листи ч. 49, 50 і 52. Збірщики Петро Каркоць, Пилип Шайда та Степан Коцюба. Колядували спільно членкині УЗХ і члени ОДВУ. По $15: С. Коцюба, д-р М. Данилюк, по $10: проф. А. Грановський, О. Яцків, М. Ґіпський, по $5: д-р П. Остапчук, д-р Е. Мицевич, М. Остапчук, інж. І. Янович, Л. Яворський, А. Амерслав, В. Даниленко, С. Бойко, д-р С. Кротюк, П. Каркоць, М. Копцюх, П. Шайда, І. Петручок, Р. Шраменко, І. Бульчак, М. Каркоць, Ю. Пундик, М. Ґіпський, Ю. Вербовий, по $3: інж. Е. Наконечний, М. Михайлевич, В. Филонович, о. С. Біляк, інж. Ол. Гайдай, А. Процай, П. Байбак, проф. Анастазієвський, С. Касіян, по $2: А. Ліндфорс-Русова, А. Єфремів, М. Хома, Д. Радієвський, В. Сітка, І. Кубик, Л. Маковецький, Е. Писарський, М. Крищишин, Т. Теліга, В. Чайників, С. Левачко, А. Бут-Гусаїм, І. Турчиняк, А. Канюка, М. Лозовий, В. Станиславів, по $1: С. Гринчишин, І. Кен, А. Мартинюк, П. Воробій, П. Крот, А. Вдовиченко.

34-тий відділ ОДВУ в Пасейку, Н. Дж.

Збіркові листи ч. 53, — 56. Колядувати ходила група членів. По $5: І. Блиха, В. Юрків, по $5.50: В. Марущак, по $3: П. Куриц, М. Ратушний, С. Лехновський, по $2: Т. Попик, Н. Михайлишин, І. Лакота, П. Приймак, З. Юрчинюк, А. Ґречин, М. Попович, С. Грубиц, А. Попович, д-р Р. Кос, Е. Романюк, І. Кузь, І. Рудакевич, М. Чаповський, по $1.50: І. Білоґан, по $1: М. Тижбір, В. Салаґай, Г. Логвін, М. Максимюк, Я. Біломазур, А. Ґойда, І. Хомко, В. Оліярник, В. Урбанович, Н. Лебединський. В. Чарнявські, Т. Шевчук, Ф. Ключівський, Г. Мочула, М. Яциняк, О. Синиджук, Ю. Котляр, М. Галько, о. С. Клепарчук, Т. Білан, О. Ничка, Ф. Ґулька, А. Шафран, П. Кобзар, М. Новосад, Ф. Гурин, А. Скірка, Й. Іваницький, Б. Гірняк.

52-гий відділ ОДВУ в Шікаго-Полудне

Збіркові листи ч. 59, 60, 6. і 62. Збірщик Степан Паньків. По $10: М. Лоґай А. Костин, М. Підґурняк, Ю. Пудик, по $7: Джодж, С. Семочко, по $6: Ю. Настоящий, по $5: Е. Підґурняк, О. Скоципець, М. Марків, С. Сущик, С. Паньків, С. Зелінка, Т. Зелінка, В. Зелінка, М. Пудин, А. Пудин, О. Нісевич, Р. Ленчицький, М. Сиґевич, В. Лацик, Ґартелман, А. Махник, В. Шемердяк, В. Лацик, Я. Новак, Раян, О. Кулик, Ю. Гусак, О. Бабин, Л. Сурівка, І. Добрянський, М. Цвян, В. Мельник, В. Котів, Л. Іваненко, О. Дяченко, І. Деркач, М. Капуста, М. Лаба, М. Єдліцький, по $4: І. Грод, С. Цвян, М. Середа, І. Кіндер, В. Дробик, по $3: В. Мудрий, К. Котів, Т. Толода, В. Шкробач, О. Харовський, С. Мединський, С. Михалко, М. Ґабур, О. Вішневецький, С. Марченко, В. Науменко, С. Садовський, М. Черняк, О. Деркач, В. Нодій, по $2: С. Зелінка, В. Бурден, В. Гусейко, І. Махнич, О. Шир, О. Шурко, М. Шурко, А. Карбоювський, В. Пісуля, А. Квітковський, В. Херувим, І. Ґавриляк, І. Поліщук, І. Воробець, М. Демкович, І. Шкробач, П. Деркач, М. Ковальчик, Ю. Вотоманюк, Н. Бурдяк, П. Крисюк, Т. Боднар, А. Деркач, І. Деркач, К. Андрушечко, С. Оріх, С. Свячений.

70-тий відділ ОДВУ в Ньюварку, Н. Дж.

Збіркова листа ч. 63. Збірщик Стефанія Манько. По $10: Луків, «Говерля», по $5: Д. Машера, Гнатів, по $3: С. Манько, В. Березяк, д-р В..к, по $2: І. Левкович, Виноградник, В. Ґулька, Гривняк, Н. Буряк, І. Зелик, Б. Шараневич, по $1: Тивхун.

Збіркова листа ч. 64. Збірщик Мирон Стебельський. По $5: М. Стебельський, В. Сиваник, Я. Миндюк, П. Заболоцький, по $3: М. Осадца, по $2: Ю. Баранюк, В. Кузик, Т. Бабюк, інж. І. Турянський, по $1: О. Наорлевич, С. Витвицький, П. Смук, Л. Хомич, В. Сигалів, О. Утриско, В. Риємцев, Е. Храпович, Ю. Олесницький, Я. Танцюра, Я. Турянський.

Збіркова листа ч. 65. Збірщик П. Стецина. По $5: П. Стецина, Ю. Шишак, по $2: О. Стецина.

Збіркова листа ч. 66. Збірщик Омелян Суховерський. По $10: О. Суховерський, по $5: П. Войновський, по дол. 3: І. Сорочко, по дол. 2: Т. Кордуба, Р. Олендрів, А. Рудницький, А. Пішч, по $1: М. Тимчук, Б. Робек.

Український Клюб у Денвер, Колорадо

Збіркова листа ч. 67. Збірщик Петро Лунь. По $5: В. Нагірняк, по $3: П. Лунь, І. Костюк, по дол. 2: К. Левченко, В. Юзвакпо, по дол. 1: О. Миколаєвський, І. Костюк, Ю. Сластій ч, М. Рущицький, О. Завадович, І. Пелікан.

Гурток Прихильників ОДВУ в Лос Анджелес, Кал.

Збіркова листа ч. 69. Збірщик П. Форманюк. По $10: П. Форманюк. по $5: д-р Животенко, Ю. Темчук, К. Дуда, д-р Я. Шумелда, по $2: М. Новак, О. Зозуля. по $1: А. Маланяк, А. Наконечний, Р. Кульчицький, Муляк.

Відділ ОДВУ в Балтімор, Мд.

Збіркова листа ч. 70. Збірщик Петро Войтович. По $5: П. Войтович, по $2: М. Бендюк, М. Кец, Т. Чорній, Д. Пісецький, по дол. 1: С. Курилас, П. Талан, Б. Чапельський, Т. Хариш, Л. Марковська, В. Романовський, О. Лодовий, дрібними $1.75. Разом $21.75.

Елизабет, Н. Дж.

Збіркова листа ч. 72. Збірщик Теодор Сущик. По $5: Т. Сущик, по $1: В. Нікітіч, Н. Фурманець, о. Н. Столярчук.

Бейсайд, Л. Ай. Н. Й.

Збірщик В. і П. Різник. По $7: В. Череватюк, по $5: К. Мигаль, О. Чупіль, М. Скоробогач, д-р В. Михайлів, Б. Войтанівський, В. Клюба, по $3: А. Кузель, Я. Бойдуник, по $2: Н. Станиславська, по $1: Вивірка. Разом дол. 56.

Mr. M. Kawka
1916 Forestdale Ave.
Clevland 9, Ohio

INDEPENDENT UKRAINE
Cooper Station P. O. Box 4
New York 3, N. Y.
Return Postage Guaranteed

APR 2